

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת לך לך תשפ"ב

היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי
Heichal Hakodesh Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

**היכל הקודש ברסלב
בלומינג גראוו**
Heichal Hakodesh
Blooming Grove
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיוזק פאר די
אידישע שטוב**
212-444-9169

**קול
ברסלב**
212-444-9191

1 מי שזמן אצלו ארוכים - מניח אחרת, ורואה אצלו על ידי עירוב. לא יוליכו - לאחר סעודה מנת בידם לביתם לטעודת לילה. אלא אם כן זכה להם - על ידי אחר. מנתיים מערב
2 יום טוב - שמתום הבית היה זה לאדם אחר במשיכה, ואמר לו: זכה במנת הללו לפלוגי ולפלוגי, וזכין לו לאדם שאר בפניו, והיו שלום מבעוד יום לילך כרגליתם. **גמרא** אם
3 הנסיב ברשות - שזמן ורדותיו ופירותיו לחצר חברו - בעל חצר חייב בנזקין. ורשאי דרוך מתניתין בבאב קמא. דכי אמר ליה של - של אנטר קאמר ליה. ליפא - דין פלוגתא דהבא
4 כי דין אלא, שזמן דאמר רב הלכה כרבנן, ודקימי ברשותה לענין שמירה - הוא הדין לתחומין. אמר לך רב - כדך אנא דאמרי אפילו לרבי. דאילו רבי לא פליגי אלא ברלא פרשו.

1 **אלא** אם כן זכה לכן - תימנה למע לי זכיה
2 אפילו בידך הלך כל אחר ואחר נמי,
3 מדי דהוה אשכול, דאגרנן לעיל (ת.א.) אף על
4 פי של נתנו לו אלא ביום טוב וכו' ויש לומר:
5 דשאל דעתיה טפי אכלי מארוחין על מנת.
6 **גמרא** ואם עירב הוא פירותיו במורה - מירשא
7 דקתינ ואם ערבו נון אותה עיר לא יביאו - לא
8 מצי למדק, דאיכא לטמיר ולא ערבו פירותים.
9 **פצעילי** רמיה - פירש הקונטרס תמרים
10 שאינם מתבשלין באילן לעולם, וגרודין אותן מן
11 הדקל, ועשין להם תחלות, ובנסין לתוכן
12 ומתבשלות. ומבעיא לרבי שמעון מזה לאבול מן
13 ביום טוב. ולא נזריא. ופצעילי תמרה לא משמע
14 הבן אלא פירושה דהוי פני תמרה שסופן לזית
15 ונפרץ ומתוקן ופי שיה. ועשין לא נתבשלו,
16 גמרונין תאומם אלא תמרי סבין, ומלעיל אותן
17 לג לבישן ולא הוו כנוריות וגמזוקן. ולא
18 דחיתיה בידים, ולא הוו ארונין מעולם.

1 מי שזמן אצלו ארוכים - לא יוליכו בידם מנות,
2 אלא אם כן זכה להם מנתיים מערב יום טוב.
3 **גמרא** אחרת, המפקדו פירות אצל חברו, רב אמר:
4 ברגלי מי שהפקדו לו, וישמואל אמר: ברגלי המפקד.
5 לויא רב וישמואל דאדורו למעמיהו, דתנן: אם הקנים
6 ברשות - בעל החצר חייב, רבי אומר: לעולם אינו
7 חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור, ואמר רב
8 הונא אמר רב: הלכה כרבנן. וישמואל אמר:
9 הלכה כרבי. לויא רב דאמר ברגנן, וישמואל דאמר
10 ברבי! אמר לך רב: אגא דאמרו - אפילו לרבי. עד
11 כאן לא קאמר רבי התם - אלא דבסתמא לא קביל
12 עליה נטירותא, אבל הכא - דא קביל עליה נטירותא.
13 וישמואל אמר: אגא דאמרו אפילו לרבנן, עד כאן
14 לא קאמרי רבנן התם - אלא דניחא ליה לאיניש
15 דניקום תורה ברשותיה דבעל חצר, דאי מוזי ליה
16 לא מתייבב. אבל הכא - מי ניקא ליה לאיניש דליקום
17 פריה ברשותיה דתבריה? תנן: ואם ערב הוא -
18 פירותיו פמורה. ואי אמרת ברגלי מי שהפקדו אצלו

1 ותנסי את קאמר ליה, אבל מפקד פירות הדבא
2 ואלא בסתמא אעסקן, אלא דברקיל לטירותא.
3 וישמואל אמר אגא דאמרי. כחא עשוי לניני, דעל מן
4 לא קלמינו נתנו דקמיני מנחת מני - אלא לענין
5 שמירה, ודכין דסריבא ליה דסתמא על אנטר
6 לך קאמר ליה - כלל רבדעל חשור מניח נידח
7 ליה, דמוק שורו ברשותו דבעל חצר לשמור.
8 דאי מוזי האי שור לבעל חצר - לא מתייבב
9 עליה. אבל הכא לענין תחומין - מי ניקא ליה
10 לאיניש תנן. וכן אמר עירב הוא פירותיו במורה -
11 אלמא: כרגלי המפקד ניהו. שיהי לו קין ויות
12 דארשתיה ביהא. הלכך ברשות המפקד. וכן
13 אבל הכא, דמעתן שומר וקבל עליו שמירתו -
14 הדין לך כרגליו. אלא אם כן זכה - וכן זכה מירא
15 מוליכין, ורבי בירו הפקדו לאחד זכיה, ושמע
16 מניה כרגלי המפקד. וכן אמר - שיהי לו כל
17 עצמו לא עשה אלא להרעיא משבתה,
18 ולהעמידה בשבתה שלחן וברשותה. תלא כבשרא
19 בקבא דמשא - בבית אושפיכו, שנתנו לו
20 טבוח העיר בעמך יום, והוא היה כן עיר אחרת.
21 שמעברין לו לבוא לכאן. הכי ברסני: אמר ליה
22 את תליית ויל שקיל ואי איניו תלו לך -
23 לערובך, לא תשקול לחולקין לעריך. ולקמייה
24 מפרש שמענו ואויל. שאני עביא דרשא -
25 כלומר: שנתנו אצלי, ואלו הנהיגו אצלו ונפח הדבא
26 דרשא. והם לא בקלוהו מירו לשמור - דכמי
27 שיהי לו קין ויות דמי. אמר ליה רב הלל לרב
28 אשי ואי איניו תלו ליה לא שקיל? והאמר
29 שמואל: שור של פסם חרי הוא כרגלי כל אדם
30 - אלמא: כיון דאקמייה במשבתה ברשות כל
31 מי שקדו - מותר הקונה לחולקין למקומו.
32 ודבא נמי, אמר ברשותיה אקומה ומתבשלת.
33 ברשות כל מי שקדו. אמר ליה רבינא לרב אשי
34 ואי איניו תלו ליה לא שקיל? והאמר רבי יוחנן
35 הלכך כל רובא - דאמר חרי הוא כרגלי
36 דרועה. אלמא: כיון דאין רועה בידה אלא הוא.
37 ואנן סחרי רכל מי שיש לו בהמה דעתו שתוא
38 כרגלו, אמרנן: כתריה אולה. וכן שכל בהמה
39 דאקומה בכתריה ברשותה, ויורעת זריחה תלו
40 ליה. כרגלי בעלים - וכיון דלערוב תלואה שם
41 היה לא היה איהו בעלים. אלא שאני רב תנא בר
42 געילאי כי - וטעמא לאו משום תחומין, אלא
43 רב תנא דאורי ליה הכי - דתלמודא דרב הוה.
44 ורב אמר ברשותיה וליקן (ולקין געילאי בשר,
45 כיון שנתעלם מן העין - אסור, ואפילו תלו
46 ביתד בבית ישראל, ורב תנא, אגב טרדא
47 דשמעתיה משבח שאר נסקיו. והכי קאמר לך
48 רב הונא. אי את תלית - מדי דבעדי איניש
49 בדיה - לא משג ולא מסח דעתיה. ואי איניו
50 תלו לך - אתה לא היה דערך לך. והכי איניש
51 הורים בשלך, ואסוד דעתיה, ולא תשקול.
52 לישן אחר: משום מוקצה. **משנה** אין משקין

הדרן עלך משילין וסליקא לה מסכת ביצה

1 כי ערב הוא מאי הוי? אמר רב הונא, אמרי בי רב: כגון שיהי לו קרן ויות. **אשמעו**:
2 מי שזמן אצלו ארוכים - לא יוליכו בידם מנות, אאם כן זכה להם מנתיים מערב יום
3 טוב. ואי אמרת ברגלי מי שהפקדו אצלו - כי זכה להם על ידי אחר מאי הוי? הני, כיון
4 שזכה להם על ידי אחר - כמי שיהי לו קרן ויות דמי. ואיבעית אימא: וכה שאני רב. הניא
5 בר הנילאי תלא בשרא בעקבא דרשא. אתא לקמייה דרב הונא, אמר ליה: אי את תלית
6 זיל שקיל, ואי איניו תלו לך - לא תשקול. ואי איהו תלא מי שקיל? והא רב הונא
7 תלמוד דרב תתי, ואמר רב: ברגלי מי שהפקדו אצלו? שאני עברא דרשא, דכמי שיהי
8 לו קרן ויות דמי. אמר ליה רב הלל לרב אשי: ואי איניו תלו ליה לא שקיל? והאמר
9 שמואל: שור של פסם חרי הוא כרגלי כל אדם! אמר ליה רבינא לרב אשי: ואי איניו
10 תלו ליה לא שקיל? והאמר רבה בר רב הנה אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי דוסאי! אמר
11 ליה רב אשי לרב קהנא: ואי איניו תלו ליה לא שקיל? והתנן: הבהמה והחיה הפגלים כרגלי
12 בעליהם! אלא, שאני רב תנא בר הנילאי דנברא רבה הוא ויורד בשמעתיה, והכי קאמר
13 ליה: אי את תלית - אית לך סימנא בגוויה ולא מסחת דעתך מגיה - זיל שקול, ואי
14 איניו תלו לך - מסחת דעתך, ולא תשקול. **משנה** אין משקין וישחטין את המדבריות,
15 אבל משקין וישחטין את הביצות. אלו הן ביצות - הלגות פטור, כדבריות - הלגות
16 באפר. **גמרא** למה לי למימר משקין וישחטין מילתא אגב אורחיה קא משמע לך, דלשקן
17 אינש בהמתו ויורד לשחטו, משום סרסא דמשאבא. תנו רבנן: אלו הן מדבריות ואלו הן
18 ביצות? כדבריות - כל שזינצאות פפסת, ורועות באפר, ונכנסות כרביעה אשונה. ואלו הן
19 ביצות - כל שזינצאות ורועות הן לתחום, וכאזו הלגות בתוך התחום. רבי אומר: אלו
20 ואלו ביצות הן, אלא תלא אלו הן מדבריות: וכל אלו הן ביצות: והא נכנסות לישוב
21 לא בימות החמה ולא בימות הנשמים, וכי אית ליה לרבי מוקצה? והא בעא מיניה רבי
22 שמעון בר רבי מרבי: פצעילי תמרה לרבי שמעון מהו? אמר ליה: אין מוקצה לרבי שמעון
23 אלא

1 ושחטין את המדבריות - משום מוקצה. ובגמרא מפרש אמאי נקט משקין. **גמרא** מילתא אגב אורחיה - ותנא, דהוה ליה לאורחי בבמותא מי מותרת ומי אסורה, נקט אורחיה
2 בלישנא דשמעון מניה מילתא חרדי ברך ארין. משום סרסא דמשאבא - שחורא נחה לדפשטיה, שדוכ נרוב יורד מרמי בכשרו. ונכנסות - לישוב. כרביעה - במרחשין. פצעילי תמרה
3 תמרים - משום אשן ומתבשלות באילן לעולם, וגרודין אותן מהאילן ועשין להן תחלות. הן כלי כפות תמרים, ובנסין אותן לתוכן, ומתבשלות. פטור - לאבול מן ביום טוב.
4 אלא

1 אָלֵא גְרוּגָרוֹת וְצִמּוּקֵין בְּלֶבֶד. אִיבְעִית אִימָא: הֲגֵי נְמֵי כְּגִוּגָרוֹת
2 וְצִמּוּקֵין דְּמֵי. וְאִיבְעִית אִימָא: לְדַבְרֵי דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן קָאָמַר, וְלִיה
3 לָא סְבִירָא לִיה. וְאִיבְעִית אִימָא: לְדַבְרֵיהֶם דְּרַבְּנָן קָאָמַר לְהוּ:
4 לְדִידֵי - אִין מוֹקְצָה, אָלֵא לְדִידֵיכֹו - אִודוּ לִי מִיַּת הִקָּא דְיוֹצְאוֹת
5 וְרוּעוֹת כְּפֶסַח וְנִכְנְסוֹת בְּרִבְעָה רֵאשׁוּנָה דְּבִיתוֹת הָן. וְאָמְרוּ לִיה
6 רַבְּנָן: לָא, מְדַבְרִית הָן.

1 אלא ברוגרות וצמוקין - שחן מתחלה ראויין לאכילה, והוא דחה אותן בידים להעלותן
2 ליבשן, ושוב אינן ראויין עד שייבשו. אבל אלו - לא דחה אותן בידים, ואיבא דאביל
3 מנייהו, הכי קא סלקא דעתיה מדפריש ליה מילתיה דרבי שמעון - אלמא כרבי שמעון
4 סבירא ליה. איבעית אימא הני - מדבריות שאין נכנסות לשוב כלל ברוגרות וצמוקין
5 דמיין, שמקצה אותן מאצלו בידים. ואיבעית אימא - אין מוקצה לרבי שמעון קאמר ליה.
6 אבל לדידי - יש מוקצה. ואיבעית אימא - מתניתין לדבריהם דרבנן, דאית להו מוקצה
7 קאמר להו.

הדרן עלך משילין פירות וסליקא מסכת ביצה

ראש השנה. ארבעה - פרק ראשון דף ב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) קפא רשי

1 **ארבעה ראשי שנים** - רגילים הם למנות זמן שטרותיהם לשנת המלך,
2 מטא. ארבעה שומרים, ובפס' דחילין (ד' ז.ג.) נ' פנימות, וכן 'בפ' אבן
3 מעמידין (ע' ד' ל.א.) ג' ינותן, וכן 'בפ' וכן 'הצלמים' (שם ד' מ.ג.) ג' בתים, וכן, ג' אבנים, וכן,
4 ג' אילנות, וכן, אבל בירש ביק ד' ר"ג (שם ו.א.) נתן: ארבעה אבות נתיקן, ולא את 'חין, משום
5 דקאי אבתריה, כלומר: ארבעה אבות נתיקן הללו

6 **למשער ברומה** - שאין מעשרין מן הגרומים
7 בשנה זו ועל הגרומים בהירבחה: דבתיב גרומים
8 יד: 'עשר תעשר את כל תבואת ידעך הידוע
9 השרה שנה שנה. ואמר מר בבבירוח: בפרק
10 'מעשר הגרומים' (דף ג.נ.ג.) בשתי מעשרות הדיבא
11 מדרב, אחד מעשר ברומה ואחד מעשר דגן.
12 'לשנים' - מפרש בגמ' (דף ה.א.) ל'משינין'
13 ולילולות - משכנסט שרי אסור לחרושי ולרוע
14 מן התורה, למשינה - לזמן שני ערלה. ואפילו
15 נשתה באב - כלתה שנתה ארבעה לשהן
16 אלא. וברבנולו מפרש טעמא בגמרא. לדיקות -

ראשי שנים הם, באחד בניסן - ראש השנה
1 **למלכים והתלים. באחד באבול - ראש השנה**
2 **למשינן. בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים:**
3 **באחד בתשרי. באחד בתשרי - ראש השנה לשנים,**
4 **ולמשינן, ולילולות, למשינא, ולידקות. באחד בשבט**
5 **ראש השנה לאילן, בדברי בית שמאי, בית הלל**
6 **אומרים: במשינה עשר בו. גמרא 'למלכים' למשינא**
7 **התקנה? אמר רב חסדא: לשמירתה. דתנינן: שמירי**
8 **חוב המוקדמין - בסולין, והמאוקדמין - לשרין. מני**
9 **רבנן: מלך שעמד בעשרים ותשעה באדר, פון**
10 **שהגיע אחר בניסן - עלתה לו שנה. ואם לא עמד**
11 **אילא באחד בניסן - אין מונין לו שנה עד שיגיע**
12 **ניסן אחר. אמר מר: מלך שעמד בעשרים ותשעה**
13 **באדר פון שהגיע אחר בניסן עלתה לו שנה. הא**
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43

17 **למשינן** - משינן נמי דתם ודלמלכיה דרבה -
18 אל שו אלא למלכי ישראל, אבל למלכי אומות
19 העולם - מתשרי מניין. ונתיקן לפרש אבן צריך
20 שלום מלכות אלא בגט אשה, לפי שהוא דבר
21 גדול ומלאכה חשיבה, לפי ששיל דני גוט טורת
22 לכל אדם, וחשיב שמאי שטרות.
23 **לשמורות** דתני שטרי רובא מוקדמיים - פירש
24 במקומות, שאם לא קבעי יום
25 להתדלות בשנת המלך, אלא כל מלך לפי מה
26 שעמד - פעמים שאין להבחין, כגון אם כתוב בו
27 בסביליו בשנה שלישית ובאו עדים ואמר:
28 כשתדלנו לא ראית שהלוחז אלה אלא אמר לנו,
29 חזמנו, כאותה ששעני בחובין שם לילוח אינש
30 שאין המלכה עם. ואן אמי יודעין אם הלוחז קודם
31 לכן או אחר כן, אבל ראינו שהלוחז בתמוה שנת
32 בשלש למלך, ואם אין הידיעין יודעין באיזה חשב
33 עמד המלך - אין להבחין אם תמוה קודם לסביליו,
34 ואם סביליו קודם לתמוה, אם שנתו מחלהל כן

35 תמוה לסביליו - ומצא בסביליו קודם לתמוה בכל שנותיו, ואם עמד בין כסליו לתמוה -
36 תמוה קודם לסביליו בכל שנותיו. ועכשיו שקבע ניסן ריה - לעולם תמוה קודם לסביליו. ונתיקן
37 לפרש שזהו נזמקה הילוח שלוחות אתה הוא. דאי לאו הכי - מנא ידעי' חזשתא בשמתי
38 לפי הקונטרס: משפ' היינו חושבין אותו מוקדם, אי לאו דקבעי ניסן ריה, שניי' כן אנו יודעין
39 בו שהוא מאוחר. ואי אפשר לומר כן, דאין לנו לפסול שום שם מספיק, בדומה בירוש' אחר
40 דייני ממונהו' (סתדרון דף ל.ב.א. ושם) דקאמר: שטר שנתו כתוב באחד בניסן בשמיטה, ובאו
41 עדים ואמרו: היאך אתם מעידים על שטר זה? הלא באותו יום עמנו היתה שנתו כשרה. ועריו
42 בשנים. חישבין שנתא אחירוהו ותבנהו. הרי שנתו תחילן להכשיר מספיק, וכן ביגט פשתי
43 (כ'ב' דף קט"א. ושם) דקאמר: שטר שנתו כתוב בשנת אב' בתשרי - כשרה שניא אומר
44 אחריוהו ותבנהו. ומיהו, יכול לפרש פירוש איפכא: שירש שנתו בשטר בתמוה לתמוה - ומצא

45 שלש הדעים החתומים אומרים שבסביליו בשנת ג' הייתה המלה. והייתי מכשיר מספיק, וע"י שקבע בניסן ריה -
46 תימה גדולה, עשה תקנה מן שיבוך כל העולם משני המלך. וכן סופר שכתוב כל דוחם שטרות האין ישיבה ועוד. דאי כן היו מינוס דנפקא מינה טובא לכל שטרות, שלא ידע מה
47 לתכות בו ביום, דאין יודעין מתי מתחלת שנת המלך ועוד: וכי האי גונא לא מוקדם לאביו, דאמר ברי' כ'ב' דף י"ג.א. ושם) עריו בתרותו וכו'. ול' ולרבי אמר פליגי עליה - למח' הערובו
48 לעשות תקנה זו? ודא אמרין אין טוביך שני ללוח א"כ מלה עמו אלא בשתי הקאנאות ונראה דנפקא מינה לשטרי רובא בתוקדמין - היינו, כגון אם עמד המלך באחד בניסן שהגיע אחר
49 בניסן אחר ישיבה הסופר רישבו דאשחקו עמו המלך בשנים בניסן, ודעבד אינש ריעי חד יומא, וכתוב באחד בניסן בשנה ראשונה למלך - ונמצא שטר זה מוקדם שנה שלמה שהיא שנה
50 שניה: וכתוב ראשונה, ונמצא בו דטרופין מן הלוקחות של שנה זו שלא כדן, אבל בעשרי שקבע ניסן ריה - ון לא אתי לידן תקלה, דאפי' עמד אשחקת בשנים בניסן - כשמגיע ניסן אחר
51 מתחילין למנות לו שנת אחת. ואית' אבתי אתי לידן תקלה, דאם עמד בכ"ט באדר בשנה ראשונה למלך, כשמגיע בכ"ט אדר יתה הסופר ביום חוד, ויספרו בכ"ט באדר בניסן ותבוב בשני
52 בכ"ט באדר (בשנה ראשונה למלך) ונמצא מוקדם שנה שלישיתו לאו פירכא הוא, וכדעשר בבית באדר, מיד שיגיע לאחד בניסן - מתחילין למנות שנה שניה, וידוע הסופר שכל השנה כתוב
53 בכל השטרות שנה שניה - ותלך לכל יעי, ושי שהיה אחרת בהירוטתו: בין מדי מניסן מניסן בין מדי מתיא מניסן מה בניסן? ארי יתקח: שטרות ויבאות בניסן, לוח באיך וכתב ח"ב שנה
54 שנה למלכותו, מרר מבירה בהרושון וכתב בו שנה שניה למלכותו. מדי מניסן מניסן - מלחה קרמאה, מדי מתשרי מניסן - מבירה קרמאה. ומלאכה אחתיהו היא, ולא אתי לפרשי' מאי טעמא
55 קבע ניסן ראש השנה.

56 **שמירי** רוב דוקומתיין ספוקי - בשלחא 'איחוד נשך' (ב"מ ד' עב. ושם) פי' בקונטרס: ספוקין לגבי משעבדי, אבל מבני דחי רבי. וכל יתקן, וכמו שפירשנו שם (ו"ה שטר).

1 **ארבעה ראשי שנים** - רגילים הם למנות זמן שטרותיהם לשנת המלך,
2 מטא. ארבעה שומרים, ובפס' דחילין (ד' ז.ג.) נ' פנימות, וכן 'בפ' אבן
3 מעמידין (ע' ד' ל.א.) ג' ינותן, וכן 'בפ' וכן 'הצלמים' (שם ד' מ.ג.) ג' בתים, וכן, ג' אבנים, וכן,
4 ג' אילנות, וכן, אבל בירש ביק ד' ר"ג (שם ו.א.) נתן: ארבעה אבות נתיקן, ולא את 'חין, משום
5 דקאי אבתריה, כלומר: ארבעה אבות נתיקן הללו

6 **למשער ברומה** - שאין מעשרין מן הגרומים
7 בשנה זו ועל הגרומים בהירבחה: דבתיב גרומים
8 יד: 'עשר תעשר את כל תבואת ידעך הידוע
9 השרה שנה שנה. ואמר מר בבבירוח: בפרק
10 'מעשר הגרומים' (דף ג.נ.ג.) בשתי מעשרות הדיבא
11 מדרב, אחד מעשר ברומה ואחד מעשר דגן.
12 'לשנים' - מפרש בגמ' (דף ה.א.) ל'משינין'
13 ולילולות - משכנסט שרי אסור לחרושי ולרוע
14 מן התורה, למשינה - לזמן שני ערלה. ואפילו
15 נשתה באב - כלתה שנתה ארבעה לשהן
16 אלא. וברבנולו מפרש טעמא בגמרא. לדיקות -
17 למעשר ריק, שאין תורמין מעשרין מן הגרומים
18 לפני ריה על של אחר ריה. לאלין - לענין
19 מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שהגנו קודם
20 שבט על שטרותם לאחר שבט, שבאילן הדלק אחר
21 תבונה. וכגון מפרש שאי מאי שני עמנו. גמ' לטא
22 הלכא - כלומר: למח' תמוה ודוקע יום מיוחד למנין
23 המלכות. אצט: שעל כל מלך ומלך לחיוב
24 שנת רוב מוקדם למלוא ואיזה מחור. והתני -
25 במסכת שביעית (פי' מ"ד. ושם) רובא המוקדמין
26 צבולין - לפי שרצה לטרופי לקחות שלקחו
27 שרה מן הלוה ממנו שבשטר. ושלא כדן הוא.
28 שטרי קדמה מבירה להלאה, ובכשר מעדי
29 שהלוחז קדמה. לפיכך קסודו מילבנה בו, ולא
30 שירוף אפילו ממנו המלה. ואינו אלא במילה
31 על פה, שאינו גובה מן המשוערים. ואם לא
32 קבע לו שנה שניתה שנת המלך, אלא רק
33 ומלך לפי יום שעמד - אין להבחין אם השטר
34 מוקדם או מאוחר. כגון אם כתוב בו בסביליו
35 בשנה שלישית לוח פלוגי מפלוגי מנה, והעדים אמרו כשהתמוה בו לא ראינו שהלוחז,
36 אלא הלוה אמר לני: חתמו עלי' שאני חיביב לפלוגי מנה, כאותה ששנתו (כ' ב' ד' ס.ב.)
37 בחובין שני לוח אינש שאין מלה עמו. ואין אנו יודעין אם הלוחז קודם לכן, או אחר
38 כן, אבל ראינו שהלוחז מנה בתמוה בשנה שלישית למלך פלוגי: ואם אין הידיעין יודעין
39 באיזה חשב עמד המלך - אין להבחין אם תמוה קודם לסביליו, אם כסליו קודם לתמוה.
40 אם שנתו מתחלהל בין תמוה לסביליו ומצא תמוה קודם לתמוה בכל שנותיו, ושטר מוקדם
41 הוא, ואם עמד בין כסליו לתמוה ונמצא תמוה קודם לתמוה בכל שנותיו, ושטר
42 מאוחר הוא. ועכשיו שקבע ניסן ריה - ליעולם תמוה קודם לסביליו. עלתה לו שנה -
43 כלומר: כלתה לו שנתו. ומעתה מניין לו שנה שניה.

44 שלש הדעים החתומים אומרים שבסביליו בשנת ג' הייתה המלה. והייתי מכשיר מספיק, וע"י שקבע בניסן ריה -
45 תימה גדולה, עשה תקנה מן שיבוך כל העולם משני המלך. וכן סופר שכתוב כל דוחם שטרות האין ישיבה ועוד. דאי כן היו מינוס דנפקא מינה טובא לכל שטרות, שלא ידע מה
46 לתכות בו ביום, דאין יודעין מתי מתחלת שנת המלך ועוד: וכי האי גונא לא מוקדם לאביו, דאמר ברי' כ'ב' דף י"ג.א. ושם) עריו בתרותו וכו'. ול' ולרבי אמר פליגי עליה - למח' הערובו
47 לעשות תקנה זו? ודא אמרין אין טוביך שני ללוח א"כ מלה עמו אלא בשתי הקאנאות ונראה דנפקא מינה לשטרי רובא בתוקדמין - היינו, כגון אם עמד המלך באחד בניסן שהגיע אחר
48 בניסן אחר ישיבה הסופר רישבו דאשחקו עמו המלך בשנים בניסן, ודעבד אינש ריעי חד יומא, וכתוב באחד בניסן בשנה ראשונה למלך - ונמצא שטר זה מוקדם שנה שלמה שהיא שנה
49 שניה: וכתוב ראשונה, ונמצא בו דטרופין מן הלוקחות של שנה זו שלא כדן, אבל בעשרי שקבע ניסן ריה - ון לא אתי לידן תקלה, דאפי' עמד אשחקת בשנים בניסן - כשמגיע ניסן אחר
50 מתחילין למנות לו שנת אחת. ואית' אבתי אתי לידן תקלה, דאם עמד בכ"ט באדר בשנה ראשונה למלך, כשמגיע בכ"ט אדר יתה הסופר ביום חוד, ויספרו בכ"ט באדר בניסן ותבוב בשני
51 בכ"ט באדר (בשנה ראשונה למלך) ונמצא מוקדם שנה שלישיתו לאו פירכא הוא, וכדעשר בבית באדר, מיד שיגיע לאחד בניסן - מתחילין למנות שנה שניה, וידוע הסופר שכל השנה כתוב
52 בכל השטרות שנה שניה - ותלך לכל יעי, ושי שהיה אחרת בהירוטתו: בין מדי מניסן מניסן בין מדי מתיא מניסן מה בניסן? ארי יתקח: שטרות ויבאות בניסן, לוח באיך וכתב ח"ב שנה
53 שנה למלכותו, מרר מבירה בהרושון וכתב בו שנה שניה למלכותו. מדי מניסן מניסן - מלחה קרמאה, מדי מתשרי מניסן - מבירה קרמאה. ומלאכה אחתיהו היא, ולא אתי לפרשי' מאי טעמא
54 קבע ניסן ראש השנה.

1 אב"ל בתחלת שנה לא – ואית' ולא לק חומר הוא. בארמזין לקמן (ד יא.) בפרקי: ומה
 2 נה שאין תחלת היום עולה לה בסופה – סוף יום עולה לה בתחלתה, שנה שיום אחד
 3 עולה בסופה – א"ל עולה לה בתחלתה: לאו פירכא היא, אררבה (כ"ש באב
 4 דרבי נחמא ע"פ דרין אור עמוד (מונה) לאו אחרי חתונה בארד דמונין לו שנה כשבכל יום
 5 אחד – דדינתי בתחלת שנתו, כעין גרד שסוף
 6 היום עולה לה בתחלתה, אבל מנה בניסן – לא
 7 ימנה לו שנה כשבכל יום אחד, חרין דייני סוף
 8 שנתו, כמו נה שאין תחלת היום עולה לה
 9 בסופה.
 10 דאימנו עולה מהארד ומלך בן מלך – אע"ג
 11 לדלעל מני לה בעטמא דארמנו עולה
 12 מארד – הבא לא מני לה דרבי, ונדחוא דלעיל
 13 שבעינן ליה, חרן רישא קרן – בני הדודי בפרק
 14 ואפילו לא למינן בני הדודי, כדאשכחן בפיג טג
 15 פשוט (ביב"ד קס"א ושם) גבי הא דתניא, כסף
 16 בדינרין – אין פחות מב דינרן וזהו כסף, הודו חני
 17 בארד, זהו בדינרין – אין פחות משכני בדינרין כסף
 18 זהו, ופרך אבחריה: דילמא דילמא (למימרו) דהבא פריכי
 19 בתרי דינר קאמר ליה ומשני אביי: יד בעל השטר
 20 על התרתוהו, ופרקי: אי הכי רישא בניי, כלומר:
 21 בעל הבית רבסא בדינרין בני הוה ליה למימר שיהא
 22 יד בעל השטר על התרתוהו, ובניי דינרין כסף
 23 כספא פריכא קאמר ליה ואע"ג שהם ב"ב ברייתו
 24 כרי קרי רישא, וקום ליה דבי הדודי מריא –
 25 (זהו) שמואל דחק למפרש שם בענין אחר.
 26 כחדש זו הוא החדש השני – משמע הבא
 27 דדינא אירי, כיון דנעניס מנינן למלכים.
 28 ולקמן (דף י"א) משמע דניסן הוא חדש ויהו
 29 שולדו דן אבות העולם שום וזמני עולם, מדי.
 30 בקונטרס ר"ל לקמן דרבי קאמר: כשתחדש שנה
 31 כבר נולדו וזמני עולם בניסן, איז' וזמני דניסן
 32 דתקופה נמשך בתוך אייר של לבנה.
 33 מוקיש מלכות שלמה ליציאת מצרים –
 34 ממשפח דקרא לא מני למלך, משום
 35 גדולו דן וזמני עולם, דילמא מארד מנין,
 36 ולניסן קרי ליה חדש וזו, ואפי' אי הוה (רבי) כרי
 37 ליה לאירי רישא, וזו; משום דאית ביה זותא
 38 לאילני, אין להדיחא דאלמא מניסן מנינן משלמה
 39 דקרי ליה חדש שני משום דרבי הוה מעשה
 40 שמשך בניסן.
 41 מה יציאת מצרים מניסן – ומאי דיליף יציאת
 42 מצרים מדינעל לא אל בני מלכות
 43 דבאחד בניסן קרי, דילמא מתיז בניסן מנינן
 44 אבל למאי דיליף מדינעל בחדש הראשון וכו'
 45 נחמא.
 46 כחדש החדש – על כדוך שהוא אב, ומדקרי
 47 בקרא בחדש ניסן ראשון הוא לבנה –
 48 ממלך דכל חדשים אחרים ותרומם ארמזין.
 49 חמישי שביעי במניינו – למנין הראשון מנינו,
 50 כשל"ב האך קרא מפרש דליציאת מצרים –
 51 פי: קרא דידעיל' וכו' אבל קרי דיידי לא מפרש
 52 ליציאת מצרים.

1 מאי קמ"ל לא גוסי, אלא קמ"ל ניסן ריה למלכים וכו'. דאימנ עליה – נחמא ונמרו השרים
 2 למנותו. ליה ולוה – הבא לכתוב שטר בארד לאחר שעמד השני, אי רצה לכתוב בשטר.
 3 "בשנת פלוני למלך שנת" – מתב, ואם רצה, כתוב: "בשנת ראשונה למלך שנת שעמד".
 4 מת בניסן ועקר אחרי חתוני בניסן – והוא הדין אם עמד באחד מכל החדשים שניסן
 5 הבא, ורצה למנות בכל השתות שיכתבו
 6 משעמד השני למנין שנות הראשון – מנה,
 7 והרבה כתוב בשנה ראשונה למלך שעמד.
 8 ושנה השני – הבא לכתוב משעמד לו אל מנה
 9 שנה שנה למלך שנת – שאך שנה זו שלו, ולא
 10 ימנה את הראשונה לשני לקרות שנה שעמד בה
 11 שנה, אלא שנה זו ראשונה לשני, שחא לבי
 12 תרי לא מנינן – משכנס בה המלך שנת אפי'
 13 אם אחד לא יכתבו כל שנה זו ובשטר למנין כל
 14 העומר, אלא למלך ולמלך. בסוף שנה – בנין.
 15 מלך השטר בארד כלחה לו שנה כשיצא ארד,
 16 וחשוב לו יום כשחזק שנה זו בשנה שלמה.
 17 לזוהי שנה הבאה נקראת שנה שנה, אבל יום
 18 אחד בתחילת שנה – לא יחשוב לו יום אחד
 19 שנה, ולא יכתבו שטר בשנה זו לשמה, משמת.
 20 ומלך בן מלך הוא – דאי משום דאימנ עליה –
 21 לא לאמרידך לאשבעינן, ושבעינן דילמא מריא –
 22 אבל השתא דאיכא חתני, אימנ נמנו ליה
 23 קמיייתא – קמ"ל, וטעמו של דבר לפי
 24 שהמלכות ירושה היא, וברובו (דברים) ז':
 25 "למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו,
 26 בחדש זו – הוא אירי, כדפרש קרא: "הוא
 27 החדש השני", ואמרין לקמן (ד י"א) ניסן ריה
 28 לסדר מנין החדשים, למלך שלמה על ישראל –
 29 אשנה רבעית קאי, ומקרא מסדרה הוא בשנה
 30 רביעית למלך שלמה על ישראל בחדש זו הוא
 31 החדש השני, חני כתוב קרא אחריו לקמן:
 32 "ויחל לבנות בחדש השני ובשני בשנת ארבע
 33 למלכותו" (דברים ג), קושי שלמה – שיהו
 34 לענין מנין השנים ליציאת מצרים, שהיו
 35 המקרא הוה מנה שנה זו שנת דן מאות ושמונים
 36 ליציאת מצרים, ובשנת ארבע למלך שלמה.
 37 מה יציאת מצרים – מנין השנים שנתה לה
 38 מתחילתן מניסן, אי מלכות שלמה מניסן, אימא
 39 מתשי – אע"פ שיצאו בניסן, משנהיך תשרי
 40 קרא לו שנה שנה לפי משקל ריה לשנים
 41 נתנים לבריאת עולם, והוא הדין ליציאת
 42 מצרים, ויהי מארבעים שנה הואיל משה באר
 43 את התורה – מכלל החדש לאו ריה, דאי תשרי
 44 ריה הוא – הוה ליה כששט שני מ"א, דילמא
 45 להקמת היקבסן – שהיה בשנה השנית, כדאמר
 46 רב עמר – קמ"א. לקמיה, שנת עשרים שנת עשרים
 47 גזירה שנה, וילמא שנתה רשע קדי –
 48 דרבינן ללמוד לו מה – בלמוד נמנו לתו רב
 49 פפא מרבו ללמוד סתום הן המפורש, על ידי דין
 50 גזירה שנה, וילמא שנתה רשע קדי –
 51 ובתשרי שלפניו נבנסה שנת ארבעים, אחרי
 52 הכותו את סיוון – נאמר בשנה תורה.
 53 אלא

40 וישקב קרי' – לא סלקא דעתך, דכתבי: "אחרי הכותו את סיוון" וכו' נה נפשיה דאתין אפתי יהוה סיוון קרי', דכתבי:

"וישמע"

ראש השנה. ארבעה – פרק ראשון דף ג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שנינוץ)" קצנעוו רש"י

1 אלא וייראו – נתגלו. בדרש לקיש – כי 'וגו' נחנת טעם הוא לומר שלפניו נתגלו
2 הנהיה לפי שגוע אחריו. שלשון 'כי' ב'ד' לשונות משמש במקרא. פעמים אם במקום 'אם',
3 פעמים 'ב' במקום 'דילמא' שגא, פעמים 'אם' במקום 'ודא' – שנתון טעם לומר, פעמים
4 ב' במקום 'אלא' וסותר את דבור שלפניו. 'כי' יהיה להם רגיל. (שמות יח) 'כי תגעני'
5 (שם) כן 'כי יקרא' ק"ך (דברים כב) כולן לשון

1 'אם' הם. וכן 'כי תבא' (שמות י) 'כי תלכון'
2 (שם) ו' כי תבא' (דברים כו) 'כי ישא' (שמות
3 ל) וכל המשמש במקום 'אכשר', ובמקום אשר
4 – כולן לשון 'אם' הם. שמעתי בכמה מקומות
5 'אם' משמש לשון 'אכשר' ולשון 'אשר', כמו:
6 'זאם יהיה הובל' (מדרש לז) שדרי בראי
7 יהיה. 'זאם תקריב מנחת בורים' (ויקרא ב) הרי
8 זה 'אכשר' לתקריב, שדרי חובה הוא. וכן: 'אם'
9 כסף תלוד' (שמות כב) 'אם יבלעו ממנוקמ'
10 (איוב) ו' המהר בשלות רשעים. דילמא – כגון
11 'כי תאמר בלבבך' (דברים ו) שגא תאמר רבים
12 הגנים האלה – לא תאמר כן, לא תירא מהם.
13 'כי תאמרו מה נרדף לך' (איוב ט) 'וכי תאמרו
14 מה נאכל בשנה השביעית' (ויקרא כה) 'כי'
15 תראה חמור שונאך' (תולדות' (שמות כב) – כגון
16 תראה התעלפות' (דברים ג) 'אם יאמר אדם
17 חן. 'לא תצחקי כי יראה' (בראשית יח) הרי
18 'שון' דהא', לפי שיראה. 'זאמר לוי כי חצת'
19 (שם) הרי 'אם' אלא'. 'כי יען אחרך כשאתה
20 קרא וייראו – הרי זה לשון דהא'. 'הודו לה'
21 כי טוב' (תהלים) שדרי טוב. 'לא תקפחן'
22 את ירך' וגו' (דברים טו) אלא פתח תפתח. סייח
23 – עיר בן סוס. קרוי – חמור ובר. 'ואיפא אבא
24 ואיפא אורי – ולכל חדשים שבין אב לשבת פקע'
25 'אן לעיל מדקא' באב קרי ליה שנת ארבעים בו.
26 מאי שני – 'הדר כתב פעם אחרת בקרא
27 'בשני', מהבא שמעני דשני לירח עמונת בו
28 למלכים. שני בחוד בחדרי חו' כתוב בו –
29 כדכתבי בכמה מקומות: באחד לחוד, באחד
30 בשנה השלישית בעשור לחדש. שני בשנת לא
31 אשכחן רבתי בני קרא – הדר ביה קרא
32 בשני. תניא בוחתי דה' יומין – בבבלי קראי
33 דאייתו לעיל.
34 רבא

28 רבתי. ועוד: מקושי שני בתרא לשני קפא, מה שני קפא – חרש, אף שני פתרא –
29 חרש. תניא בוותיה דרבי יוחנן: מניין שאין מונין להם למלכים אלא מניסן – שגאמר
30 'יהוי בשמונים שנה' וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים' וגו', וכתבי
31 'ונגל אהרן אלו הר על פי ה' וגו', וכתבי 'יהוי בארבעים שנה בעשתי עשר
32 חדש' וכתבי 'אחרי הכותו את סיוחן' וגו', ואומר 'ישמעו הנפגעי' וגו', ואומר 'יראו כל'
33 העדה כי נגע אהרן' וגו', ואומר 'יהוי פחדש הראשון בשנה השנית' וגו', ואומר 'יהוי'
34 בשנה השנית פחדש השני' וגו', ואומר 'פחדש השלישי לצאת בני ישראל' וגו', ואומר
35 'ויהל לבנות' וגו', אמר רבי חסדא: לא שנו אלא למלכי ישראל, אבל למלכי אמונת
36 העולם מהשירי מינין. שגאמר 'דברי נחמיה בן חכיה יהוי פחדש פסליו שנת עשרים'
37 וגו' וכתבי 'יהוי פחדש ניסן שנת עשרים לארתחשסתא' וגו', מדקא פסליו וקרי ליה
38 שנת עשרים, קרא בניסן וקרי ליה שנת עשרים – מכלל ראש השנה לא ניסן הוא.
39 – בשלמא החד – מקרש דלארתחשסתא, אלא האי – דלארתחשסתא? דילמא

1 וישמעו הכנעני מלך ערד – במדרש אמרין דהיינו עמלק כמו שסדר פהיש בממון של
2 פרשת וזר: כחות ולשון שינה. היות מכלל ערד. אבל מ'ז' ויק שפיר דחה סיוחן
3 קיים. מדרשני עמלק עמנו לכא כדמותו. ונראה ממוזא דמסעי קא דרשי, אל דהתוא
4 חקתך הוא מנרש רשמני. 'כי' ב' ישראל דרך האתרים'. ורש"י לא דק בפי חומש.
5 **א** ויראו ויראו כדירל – בלחמם שנתגלו. לפי שמת

1 'וישמעו הכנעני מלך ערד' מה שמועה שמעו –
2 ששמעו שמת אהרן, ונסתלקו עניי כבוד, וקסבור ויתנה
3 רשות להלחם בישראל. והיינו דכתבי 'ויראו כל'
4 העדה כי נגע אהרן', ואמר רבי אבהו: אל תקרי
5 'ויראו' אלא 'ויראו', פדריש לקיש, דאמר ריש
6 לקיש: "בין' משמש בארבע לשונות: א, דילמא,
7 אלא, דהא. – מי דמי? ה'הם פנען הכא סיוחן –
8 הנא: הוא סיוחן, הוא ערד, הוא פנען, סיוחן –
9 שדוקמה לסיחן בפדרב, פנען – על שם מלכותו, ומה
10 שמו – ערד שמו. איפא דאמריו: ערד – שדוקמה
11 לערד בפדרב, פנען – על שם מלכותו, ומה שמו
12 סיוחן שמו. ואימא: ראש השנה אירו! – לא
13 סלקא דעתך, דכתבי 'יהוי פחדש הראשון בשנה'
14 השנית באחד לחדש ה'הם' המשפך' וכתבי 'יהוי'
15 בשנה השנית פחדש השני... נגלה העני מעל משפן
16 העדות'. מדקא בניסן וקרי לה שנה שנית, וקא
17 באירו וקרי לה שנה שנית – מכלל דראש השנה
18 לאו אירו הוא. – ואימא ראש השנה סיון! – לא
19 סלקא דעתך, דכתבי 'פחדש השלישי לצאת בני'
20 ישראל מארץ מצרים' ואם איתא – פחדש השלישי
21 בשנה השנית לצאת' וגו' מיכני ליה. – ואימא תמו,
22 'ואימא אב, ואימא אדרו! – אלא אמר רבי אלעזר:
23 מדקא 'ויהל לבנות פחדש השני בשנה ארבע'
24 למלכותו'. מאי שני – לאו שני לחד שמונין בו
25 למלכותו? – מתקורף לה רבנא: ואימא שני פחדש!
26 אם בן שני פחדש בהדיה הוה פתיב ביה. –
27 ואימא בשני בשבת! – חדא: דלא אשפחן שני בשבת

1 **א** ויראו ויראו כדירל – כי ימצא' כי יקרא' כי
2 תראה' כי תפגע' – כולם ל' אם' הם, וכן
3 רובם. 'כי תאמר בלבבך אין שייך לפרש לשון
4 'אם', הוה משמעל לשון אם תאמר – לא תירא.
5 הא אם לא תאמר – תירא. ועיב לשון דילמא
6 הוה. בלחמ: שגא תאמר בלבבך רבים התיים וגו'
7 – לא תאמר בן. וכן: 'כי תאמר מה נרדף לך' וכו'
8 תאמרו מה נאכל' – כי תראה חמור שונאך', 'כי'
9 שון אדרך – דמשמעל לשון 'דהא' והיינו לשון
10 'אשר'.
11 **ערד** שמו – ופשיטה דקרא: ערד שם מדינה, או
12 שם ערד.
13 **קרא** באירו וקרי ליה שנה השנית – ואין לומר
14 דקרא איירו. ליהתא להקמת המשכן הוא
15 דקשיש. ולעולם ריה איה שנה שנה השנית
16 לגיש כדאמר לעיל, נבי שנת מ' ושנת כ', ומיהו,
17 הוה מצי לאתויי קרא דפרשת במדבר סיני, ולא
18 הוה צריך לגורה שוה זו, ומפרש ביה קרא: באור
19 לחדש השנית בשנה השנית לצאת מארץ
20 מצרים' (מדרש אב).
21 **שני** ושבתי אל אשכחן – הוא דכתבי 'יהוי בוך'
22 יום שני' (בראשית א) מפרש בירושלמי אין
23 למדון מבריתו של שלום. כלומר: דלא אשבת
24 קאי, אלא שיהיה יום שני לבריתו של עולם.
25 **תניא** תוחה דה' יומין – לא לפניך דר'
26 אלעזר. דהא מייחזי נמי דר' אלעזר בוך
27 ברייתא, ובקרא דר' אלעזר לא טני, דהוה מיאנא
28 דשלמיהו דהוה ראי שני לירח שמונין לו מלכותו
29 לפי ששערי בניסן, אבל לישא מליכס – לא להבי
30 צריך נמי דמקיש לירצא מריס.
31 דואיל דאימא תחיה מניסן – דואיל דאימא תחיה מניסן –
32 דברים לשמטין ולויבולות.

1 **מכלל** דכסא לאו ראש השנה – אפי' שני שמה חדשים בין ניסן לתשרי שיש לומר שום ראש השנה מימ. דואיל דאימא תחיה מניסן –
2 דברים לשמטין ולויבולות.
3 **לנגזא**

1 **למנינא** אחרניא - לשום עשרים שהיה. וירושלמי רוחה. דלעולם נתיסן מנינן. והאי
 2 דקאי בבסלוי וקרי ליה שנת עשרים וקאי בניסן כו'. בירושלמי גרס: התיב ר'
 3 יצחק, והכתיב: 'יודי באתה ושם שנתה וגו' (בראשית ח) והני עלה שנת המבל אינה
 4 עולה מן העשרין. ופתיח בראי. דאמר בחשיבי נבאר העולם. המתיב (נמיחה ז) 'יודי בחדש
 5 ניסן שנת עשרים' ואנמי (שם א) 'יודי בחדש

6 כסליו שנת עשרים' ופתיח בראי, דאמר כל שנה
 7 שלא נבסלו לה ל' יום און מנינן אודתי בחדש
 8 שלושה. ופתיח דאודי בחיב (שמות ז) 'יודי בחדש
 9 הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם
 10 המשכן. ואית, שנה שלישית היא, ולא מנאה
 11 אלא שניה, ע"י שלא נבסלו לה שלשים יום, דאין
 12 מנינן אותה שנה שלשמה. כלומר, אם רחבה
 13 לחדות ששנה שלישית יהיה, ולא מנאה אלא
 14 שניה. שלא נבסלו לה יום. והכתיב (במדרס ז)
 15 'יודי בשנה השנית בחדש השני ובמשלים בחדש'
 16 נעלה הענין מנל משכן והא איתא בשתא תמשין
 17 וימין, ואין מנינן אותה שנה שלשמה.
 18 **שנת** עשרים לארתשטתא הדרקל יין לפני -
 19 פטישה דקרא משמע והאי עובדא
 20 דנתיבי בפני ארתשטתא המלך היה. דהוא
 21 דריש בן אסתר, שנבנה הבית בימיו. אלא אי
 22 אפשר לומר בן, דהא בשנת שיתא למלכות דריוש
 23 נבנה הבית. כדכתיב: 'ושעיצא ביתא דגא' הסבוקן
 24 מיית. ליה חק. עובדא ארתשטתא בשנת עשרים היה.
 25 ודכר ופתיח דירשאל מדישקט (מיתרח) ונתה:
 26 דבסוקן פריך רב יוסף לר' אבדו דאנמי מניסן
 27 מנינן למלכי ישראל: איב קשו קראי אחרדי. היה
 28 ליה לאקשווי מהאי קרא נופיה דשנת עשרים
 29 לחדש תשרי אן חשיב. ותרץ לפרש הכי קאמר
 30 קרא: שנת עשרים לארתשטתא. דהוא כורש
 31 ראשון של המלך הדרוש. והאי יין לפני
 32 דהוא דריש בן אסתר, ומעשה היה בשנה
 33 שלישית למלכות. כדכתיב (עורא ז) 'בארץ'
 34 כשלת בעיבת בית אלהא וגי עד שנת הרחין
 35 לדרושי מלך פסי' ובישנת שלש למלכו
 36 נתיבה לפני המלך על חומת ירושלים המפורצת.
 37 כדכתיב בעורא: והיא היהת שנת עשרים לחדש
 38 הראשון, כדאי' במגילה פרק קנא (דף ע"א.) תלת
 39 כדרוש. וארביסן דאחשושוי, ושתיח הדריוש בן
 40 אסתר, ובעלשית בקש נתיבה על בנין העיר.
 41 ומיהו: יש לפרש הקרא בפטישה, ובשנת שותם
 42 לדרושי החדישו לבנות הבית ונגמר הבנין בשנת
 43 שנה שלמלכותו, ולא בני חומת העיר שביניה כי אם
 44 בנין בית המקדש לבדו. והיו נתונים ברעה גדולה

1 ויבא חני - מירושלמי בא, שכבר עלו בני הגולה ממות כורש, והיו שם בימיו ובניו
 2 אחשוורוש. וארתשטתא - זהו דרוש שארזי אחשוורוש, שנבנה הבית בשנת שותם
 3 לדרושי, ודרבה נשארו בבבל. ונתיבה מן חבלה היה שר המשקים למלך כוששן הבירה.
 4 כששי בשנת שותם - שניהם נבנוואו חני. נבדק במקרא ולא נמצא כותוב בפסוק שני
 5 'בשנת שותם' אך הלה שלפסוק של נתיבה
 6 הימנו קאי, שכתוב בו 'בשנת שותם'. כורש מלך
 7 כשר היה - כלומר על שם שהיה כשר קארודו
 8 כורש, ושמו מעיד עליו, לפיכך מנו לו במגילת
 9 ישראל. דהא - דאם מניסן מנינן - קשו קראי
 10 חני. דהא וזמן לשנת הבאה - ע"כ שביעית
 11 היא, לו נמזה נפשי. וכתבי בקוראי ויבא ירושלים
 12 בחדש החמישי הוא שנת השביעית למלך - ואי
 13 מנו לו מניסן - שמינית יהיה. וקוי - אגן בדרוש
 14 קיימין, ואת אמרת כורש מלך כשר היה. הוא
 15 כורש בו - אף דרוש שארזי אחשוורוש נקרא
 16 כורש. החמישי - נעשה שבע. כשעלה עורא כבר
 17 החמישי. ופי' החמישי - כשעלה עורא. והכתיב -
 18 בארנת ששלח ביד עורא. לפחות שהיה לו בארץ
 19 יודדה.

1 **למנינא אחרניא הוא? - אמר רב פפא שנת עשרים**
 2 **"מננת עשרים" לגיורה שורה, מה התם לארתשטתא?**
 3 **אף היא לארתשטתא. - וממאי דמעשה דבסלוי**
 4 **קריים, דילמא מעשה דניסן קריים? - לא סלקיא**
 5 **דעתך: דתניא: דקריים שאמר חניי לנתיבה בבסלוי,**
 6 **אמרן נתיבה למלך בניסן. דכרים שאמר חניי לנתיבה**
 7 **בבסלוי ששאמר 'דכיי נתיבה בן חבלה ויהי בחדש**
 8 **כסליו שנת עשרים ואני הייתי בשושן הפירה. ויבא**
 9 **חניי אהד מאחי הוא ואנשים מיהודה ואשאלם**
 10 **על היהודים הליטה אשר נשאו מן השבי ועל**
 11 **ירושלים. ויאמרו לי הנשארים אשר נשארו מן השבי**
 12 **שם פמדינה פרעה גדולה ובהרפה וחומת ירושלים**
 13 **מפורצת ושעריה נצתו באש" אמרן נתיבה למלך בניסן, ששאמר 'ויהי בחדש ניסן שנת**
 14 **עשרים לארתשטתא' המלך יין לפני ואשא את חניי ואתנה למלך ולא הייתי רע לפני,**
 15 **ויאמר לי המלך מדוע פניך רעים ואתה איתא חולה אין זה כי אם רע לב ואיני הרבה**
 16 **מאד. ואומר למלך המלך לעולם יהיה מדוע לא ירעו פני אשר העיר בית קברות אבותי**
 17 **הרבה ושעריה אפילו באש ויאמר לי המלך על מה זה אתה מבקש ואחפלה אל אלהי**
 18 **העמים. ואומר למלך אם על המלך טוב ואם יושב עבדך לפניך אשר תשלחני אל**
 19 **היהודי ואל עיר קברות אבותי ואבננה. ויאמר לי המלך והשגל וישבת אצלו עד מתי**
 20 **יהיה מהלךך ומתי תשוב ויטוב לפני המלך וישלחני ואתנה לו ימן'. מתיב רב יוסף:**
 21 **'ביום עשרים וארבעה לחדש בששי בשנת שותם לדרוש' וכתבי 'בשביעי בשנת שותם**
 22 **עשרים ואחד לחדש', ואם ארתא - בשביעי בשנת שלש מיבעי ליהו - אמר רב אבהו:**
 23 **כורש מלך כשר היה, לפיכך מנו לו במגילת ישראל. מתקוף לה רב יוסף: תדא - דאם**
 24 **בן קשו קראי אהרדי, דכתוב 'ושעיצא ביתא דגא עד זום הלתא ליה ארדי די היה**
 25 **שנת שית למלכות דרוש מלכא', ותניא: באותו זמן לשנה הבאה עלה עורא מבבל**
 26 **וגלותו עמו, וכתוב 'ויבא ירושלים בחדש החמישי היא שנת השביעית למלך', ואם ארתא**
 27 **שנת השמינית מיבעי ליה! ועוד: מי דמי? התם - כורש, הכא - דרוש! - תנא: הוא**
 28 **כורש, הוא דרוש, הוא ארתשטתא. כורש - שמלך כשר היה, ארתשטתא - על שם**
 29 **מלכותו, ומה שמו - דרוש שמו. מכל מקום קשיא! - אמר רבי יצחק: לא קשיא; כאן**
 30 **קודם שהתחמין, כאן - לאחר שהתחמין. - מתקוף לה רב פנא: ומי החמין? והכתוב**
 31 **הוא?**

ומה

1 ובהרפה לפי שהעברים שוללים אותם עד שנת עשרים לדרושי, שבשק על חומת העיר עד שעלתה ארכוב לחומת ירושלים, כדמוכחי קראי. אך אי בנין הבית לא נמסוק, שכבר בניו בניו.
 2 **ביום** עשרים וארבעה לחדש בששי שותם לדרושי ובשביעית בעשרים ואחד לחדש היה רבד ה'. חרי קראי ניתנו זה ארזי זה מרד נבנוואה של חני, ואין מפורש שם מה היה בעשרים
 3 וארבעה לחדש בששי. ואנשי שהוא חולת פרעה צל דקאי אפשיה כתיבת רבתיב ליהל מנה: 'ויבאו ועשו מלאכה בבית ה' אלתיחם, כלומר. ימים עשרים וארבעה לחדש בששי,
 4 וביאיתו ים החדישו לסתת באבנים ולנסר קשייתא ארביסן בעשרים ואחד לחדש היה רבד ה' אל חני לרום לחתוח על המלאכה
 5 **באותו** זמן לשנת הבאה עלה עורא מבלת עמו - דהכי מוכחי קראי כדכתיב (עורא ז) 'ושעיצא ביתא דגא לירח אדר' וכתבי בתריה דעברו תוכנת הבית, ואתר כך עברו פסח (אמרו)
 6 ואי מניסן מנינן? כשעשה פסח היה שביעית, וכתבי בתריה: 'ארזי הדרבים האלה במלכות ארתשטתא' וכתבי (שם ז) 'עורא עלה מבלל' וכתבי: 'ויבא ירושלים בחדש
 7 החמישי היא שנת השביעית למלך' וכתבי (שם ז) 'באחד לחדש הראשון הוא יסוד ומעלה מבבל' - והיינו באותו הזמן לשנה הבאה. וסוקן לארזי היה. ואין מניסן מנינן - על כרחך היה שנת
 8 שמינית.

1 **הוא** כורש הוא דרוש הוא ארתשטתא - שלשתן כותבים בחד קליל מקרא דרושיציא ביתא דגא' ודא' חתיב: 'ושבי' יהודאי בנין ומצולחן נבנוואה חני נביאה חזריה בר עזרא ובני
 2 ושכללו מן טעם אלאא ישראל ומטעם כורש דרוש וארתשטתא מלך פסי' וכתבי: 'ושעיצא ביתא דגא' יום ולתלא לירח אדר דהוא שנת שית לדרוש מלכא.
 3 **וארתשטתא** על שם מלכותו - ואף כורש הראשון שנקרא 'ארתשטתא' כדפרישתי לעיל - כמו בן היינו על שם מלכותו.

בשביל

1 **הוא** כורש הוא דרוש הוא ארתשטתא - שלשתן כותבים בחד קליל מקרא דרושיציא ביתא דגא' ודא' חתיב: 'ושבי' יהודאי בנין ומצולחן נבנוואה חני נביאה חזריה בר עזרא ובני
 2 ושכללו מן טעם אלאא ישראל ומטעם כורש דרוש וארתשטתא מלך פסי' וכתבי: 'ושעיצא ביתא דגא' יום ולתלא לירח אדר דהוא שנת שית לדרוש מלכא.
 3 **וארתשטתא** על שם מלכותו - ואף כורש הראשון שנקרא 'ארתשטתא' כדפרישתי לעיל - כמו בן היינו על שם מלכותו.

בשביל

בשביל

ראש השנה. ארבעה – פרק ראשון דף ד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזילץ" קצנ רש"י

1 **בשבילי** שחיו בני – וזה דתן קמא פקד דמסכת אבות (מ"א) אל יהוה כעבדים הנמשחין
2 את דרבי על מנת לקבל פרי – היינו באמות העולם שחיו על הראשונות.
3 **ונדבך** די אע – האי קרא מנוגלת בורש הראשון כתיב כדאיתא ספר דרבי כשאהה דרש
4 לברך ולחפש, כדכתיב (עורא ו) "באורי דרשוי מלאכ שם טעם וקבר בבית ספריא
5 די עורא". ומכל מקום, כיון דעל פי אותה מילה
6 צוה למונה, דיק מניה שפיר הדמינן, ומיהו
7 כתיב, לעיל מניה דבתיחלה מלכות אחשוורוש
8 סבאו שנתה, וכתיב "בארין טבילת עבדות",
9 אלאה די בירושלם ודתי טבילת עד שנת תרחין
10 למלכות דרשוי מלך פריס. וקראי דבבואת חגי
11 שמונו לו מניסן בשנת שתיס לדרשוי כתיב בהו,
12 ועוד טובא דלא מייחא וכו'. אילמא מנו לו מניסן
13 א"ע סבב החמיני ושמואל לא נחבר לום הדבר
14 עד אחרי כן.
15 **שלמה** עבד ממלעלה ואזו עבד מלמטה –
16 לא מקראי דרשוי, אלא קבלה היתה
17 בפיהם.
18 **עד** ספך כפרין מנא – משנת שבע למלך היה
19 שעלה כורא מנבל.
20 **שלשה** גרלים כסדרן – ומתחילין דניסן ר"ה –
21 רש"י הוא, ותיב חמיני לקמן (דף ו,ב).
22 **והחרפין** חין דימני גבה בין חרמי כתיב. ר"ת
23 פסק דערוק שפסיקס ליתן ביד
24 גבאי שנה ביביל תאודר – למסודרה לגבאי, ואין
25 הגבאי ביביל תאודר – מלחלקה, אבל מה שאם
26 נודר ביד עמוזו מלשחיה – אינה ביביל תאודר,
27 **צדקות** – משפחה – וזה דאמר רבא לקמן (דף
28 ו,א) וצדקה מתייב עלה לאלתר – דמי
29 דקיימי עמיס, אבל לא מתייב להדורו בתיירו
30 כל זמן שלא עבר שלשה גרלים, וזה דספין
31 "פשיטא", משני: מהו דתימא רבא ובעינא
32 דקרבנות כתיב – עד דעברו עליה שלשה גרלים
33 כקרבנות – היינו אפילו היכי דקיימי עמיס, ואין
34 לפיש דהא דקאמר עובר לאלתר – היינו עמיס
35 כדאשכחן בארתיי דברגל אחד עבר בעשה
36 דא"כ היה ליה למעשר עד דעבר עליה רגל אחד,
37 כדקבץ.

1 **ומה** חשון – כלומר כל מה שחפצו הכותב וכו' להם מעילי. פסוק. – ממשך, שבאת
2 עלינו לחשיבנו, אני שביקר השנה ראת מה כתוב בה: "די לחון מהקרבין וכו' ומעלון
3 לחיי מלאכי – למדת שילא לשם שמיים שעה כי אם להתאנו. הרי זה צדיק נמוח – אם
4 רגל בבר, כאן בישאל – שלבו לשמים, ואם מריעין כל בחייו – אינו קורא לו תגר, אלא
5 תולה היסורין בעונו. אבל נוג אם אין מטיבין לו
6 כגמולו קורא תגר. נדבבין די אבן גלל – כתב
7 ששלח עד בורא עיר כתיב בו שורות על אבני שיש
8 שלש בחזמות הבית הרביעי של עץ. גלבטא –
9 למשכב, ובני נח והחורר על כך, שאמר
10 (בראשית ב): "ודתי לבשר אחד", יצאו בהמה
11 ודתי ועף שאינן נעשין כבשר אחד, שאין זילדון
12 מן האדם. גנות מלכים ביקרתיך – מנקרות
13 אותך לעתיד לבא. ועולם שגל – גלבטא
14 מלכתא היה. ורבה בי ליפא – להאי שני
15 דבא, ונראי נמוח לו מריבה ודלכתא הואי. קד
16 כסף כפרין מנא – תנו להם לבניו הבית, תל
17 שבו ר"ה לתלים – רגל שהוא כחדש הכנס
18 באחד בניסן, הוא ראש השנה לרגלים. נפיק
19 מינה – דהאי ר"ה, לקני נדר – שהוא מורד
20 ביביל תאודר, ותלה הכותב איחורו שלשה
21 רגלים, ואשמועי' ממתנין שאינו עובר עד
22 שיא פסח ראשון לשלשון, שאם עברו עליו
23 שלא כסדרא אינו עובר. אחד תורו – האומר:
24 דמי עלי' שששין אותי כעבר. ואחד המקדיש –
25 דבר לברק הבית. ואחד המעיד – שאמר: "שכי
26 עלי' שששין קצוב בתורה כפי שני. פעמים
27 שלשה – מתעורר שהוא ביביל תאודר בלשנה
28 רגלים. פעמים חמשה – בדענין סדרן. חיבי
29 חרפין – אמר: דמי עלי. והחרפין – חרמי גבוי.
30 כבוד ומעשר – מעשר דבמה.

1 **"ומה** חשון ובני תורין ודכרין ואמרין לעלון לאלה
2 שמאי חננין מילה חמר וימשה כפאמר כפניא די
3 בירושלם לרוח מתיבה להם יום יובם די לא שלו".
4 **אמר** לו רבי יצחק: רבי, מפניו! "די לחון מהקרבין
5 ניוחיון לאלה שמאי ומעלון לחיי מלאכ ובתוה". –
6 **ומאן** דעבר הכי לאו מעלוייתא היא? והתניא: האמר
7 "שלע וז לצדקה בשביל שחיוו פני, ובשביל שאפיה
8 פה לחיי העולם הבא" – הרי זה צדיק גמורו –
9 לא קשיא; כאן בישאל, כאן – בגוים. ואימית
10 אימא: מנלן דאחמין – דכתיב "נדבכין די אבן גלל
11 תלתא ונדבך די אע חדר ונפקתא מן בית מלאכ
12 תתוב". למה ליה דעבר הכי? סבר: אי אדרו בי
13 והדאי אקליה בגורא. – אפן שלמה לא עבר הכי?
14 והכתיב "שלושה טורי גזית וטור פרתות איוסם!" –
15 שלמה עבר מלמעה, ואיזה עבר מלמעה. שלמה
16 שקעיה כבנינא, איזה לא שקעיה כבנינא. שלמה
17 סרייה כסדיא, איזה לא סרייה כסדיא. אמר רב יוסף
18 ואיתימא רבי יצחק: מנלן דאחמין – מהבא "ויאמר
19 לי המקל והשגל וישבת אגלו". מאי שגל? אמר
20 רבה בר לימא משמיה דרבי: כלפתא. – אלא מעשה,
21 דהא דכתיב "על מלאכ שמאי התרוימת ולמניא די

22 בתייה התיי קדמך ואתי ודכרנך שגלתך ולהתך תמאי שמתן בתו". ואי שגל כלפתא היא
23 כלפתא בת משתאי תמאי היא? – הא לא קשיא, מלמא לה תשתיא. – אלא מעשה דכתיב
24 "גנות מלכים ביקרתיך נצבה שגל לימניך כבתם אופיר". ואי שגל כלפתא היא – מאי קא
25 מבשר להו נביא לישאל? – הכי קאמר בשכר שחביבה תורה לישאל משגל לגוים – ויתבם
26 לכתם אופיר. ואימית אימא: לעולם שגל מלפתא היא, ורבה בר לימא נגמיר לה.
27 ופמיא קרי לה שגל – שהיתה חביבה עליו משגל. אי נמי: שהחשיבה במקום שגל. אימית
28 אימא: מנלן דאחמין? – מהבא "עד כסף כפרין מנא ועד חננין בורין מנא ועד חמר בתין
29 מנא ועד פתין משה מנא ומלה די לא כתב". וגו'. מעיקרא כלא קיצותא, והשתא כקיצותא.
30 "ודילמא מעיקרא לא היה קום עליה די לא כתב" – אלא מתוורתא כדשנין מעיקרא. "ולרגלים"
31 רגלים באחד בניסן הוא? כבמשה עשר בניסן הוא! – אמר רב חסדיא: רגל שבו ראש
32 השנה לרגלים" – נפקא מינה לגודר, למיקם עליה ב"ב תאודר", ורבי שמעון היא. דתניא:
33 אחד הנודר, ואחד המקדיש, ואחד המעריף, פון שנקרבו עליו שלשה רגלים – עובר ב"ב
34 תאודר". רבי שמעון אומר: שלשה רגלים כסדרן, ותג המצות תחילה. וכן היה רבי שמעון בן
35 יוחי אומר: רגלים פעמים שלשה, פעמים אימית, פעמים חמשה. פיצוי נדר לפני הפסח –
36 שלשה, לפני עצרת חמשה, לפני תהג – ארבעה. הנו רבנן: חיבי תדמי, והעריכי, התרמי, והתקדשו,
37 והתקדשו, המאות, ואשמות, ועולות, והשמים, צדקות ומעשרות, כבוד ומעשר, ופסח, וקטק

עלי בעני לאין, דמוחה אשכחן פני דגריס (דף ג) וקעתי תימה: דלא חשיב הוא תרומה וברמי דהכי דמרי לקמן (דף ה) מעשר רבינו תרומה וברמי ושמו ככלל מעשר
איתתו כמו בכל דוכתי קדמי ותיב ליה לתרומה ולברמי. ומיה, לכמוסין אלא לחזק דאין דיבם בשלשה רגלים אלא מעצרת ועד התג כקריאה, עומד עד ועובה בלא לקטש

לשקט

קפב ראשונה ארבעה – פרק ראשון דף ה עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – רשימילן"

תוספות

פפסח דמי, קא משמע לן, מנהני מיילי – דהנו דרגון:
"כי דרודו נדר" אין לי אלא נדר, נדרבה מניין? ואמר
פאן נדר, ונאמר להלן "אם נדר או נדרה" מה להלן
– נדרבה עמו, אף פאן – נדרבה עמו. "לה' אלהיו" –
אלו דרמין הערבון, והתרמין, וההקדשות. "לא תאחר
ושלמנו" הוא ולא חילופי. "כי דרוש דרשנו" – אלו
הפאות ואשמות עולות ושלמים, "ה' אלהיו" – אלו
צדקות ומעשיות וכובר, "מעמוד" זה לקט שבהה
ופאה, "יהיה בין חמא" – ולא בקרבן חמא. אמר
מי: "לא תאחר לשלמנו" – הוא ולא חילופי. חילופי
מאי? אי חילופי עולה ושלמים מקרב קרבי, אי חילופי
תודה. דמי רבי חייא: תודה שנתקרבה בתמורה, הוי
ומתה אחרת מן – הברחה אין לה דרמין. הוי
"לעבדו למרובה ולקרב להם בהרה" דלמא תהיי
היא. למרובה בלא להם – דלמא תודה היא. והא,
מין דלאו פת התקרה היא, קרא למעוטי למה לז?
אמר רב ששת: לעולם למעוטי חילופי עולה ושלמים.
והבא במאי עסקינן – גנו שנקברו עליו שני רגלים,
והזבחים וחילולי על אחר, ועבר עליו רגל אחד. סלקא
דעתך אמינא: הואיל ומבטח קמא קאתי – פמאן דעברו
עליו שלשה רגלים דמי, קא משמע לן. ולרבי מאיר,
דאמרי: מין שנקבר עליו רגל אחד עובר ב"בל תאחר",
הבא איפא למימר? – אמר רבא: תבא במאי עסקינן
– גנו שזוכים בתוך הרגל, וחילולו ועבר עליו הרגל.
סלקא דעתך אמינא: הואיל ומבטח קמא קאתי – פמאן
דעבר עליות פוליה רגל דמי, קא משמע לן. "יהיה בין
חמא" – ולא בקרבן חמא. – והא מהבא נפקא?
מבא שנקבר שנתו פפסולי המוקדשין ואפסל
תלמוד לומר "ואכלת לפני ה' אלהיו..." מעשר דגןך
תירושך וינתנו וכוברות בקרן ונאמר." מוקש כבוד
למעשה, מה מעשה אינו נפסל משנה לתברחה – אף
כבוד אינו נפסל משנה לתברחה. – אינא ירעו, קא משמע לן, ואפתי
בה תרצהו הוא, אבל קרשים, דמי הירצהו ניתו – אינא לא ירעו, קא משמע לן, ואפתי

1 כפסח דמי – וברגל ראשון יעבר עליהן. מא הני מיילי – דאבל הנך דתניא במותנא
 2 לעיל איבא כל תאחר. נדר – דרי עלי. נבטח – ודרי וי. נאמר לחלו נדר – זיאם נדר
 3 או נדרה וכו'. אלו דרמין הערבון בו – שון קרשי בקב הבית. וכו' וכו'. ואין להבטח
 4 בקב כהוא. אלו ולא חילופי – עילי עולה שבו, ולא על חילופי. ולקמיה מפרש לכו. אלו
 5 תוספות ואשמות – שון דורשן משל חמא. שרי
 6 חובה הם מוטלין עליך. ועולות ושלמים – כגון
 7 עולה ראוי ושלמי תיגנה שון חובה. היה
 8 נדר ונדבה – ברישא קרא חובי. והיה גם
 9 לכבוד ולמעשה פסח ושותן שון חובה. ה' אלוך אלו
 10 צדקות ומעשיות – דהא קרא יתירא הוא. והנה
 11 ליה לכתבם. כי דרוש דירשנו וכבר ה' כתוב
 12 למעלה בפסקא. נדרוש ביח לאתייר צדקות
 13 ומעשיות שכתוב בהן שם זה ויך תהיה צדקה
 14 לפני ה' אלהיו (ברמין כד), ואכלת לפני ה'
 15 אלו תוקמן משער דגןך (ש דה). מעשר לן לקט
 16 שכחה ופאה – שון חלקו של עני. דכתוב ביה
 17 ית העני עמך (שמות כב), ולא בקרבן חמא
 18 אף חוקבן נפסל בכך. חילופי עולה – כגון
 19 אבדה, והפריש אחרת תחתיה, נמצאת
 20 האשונה התמכה בה. מקרב קרבי – וכיון
 21 דקרבן דרי הוא קרבן לעצמה. ולעצמו קרינא
 22 ביה. חילופי חמא – שיכירו בעליה, נחמשו
 23 תנאות המתות היא. ופישיא ולא עבר עליה
 24 כ"ב כל תאחר. חילופי תודה – וכגון שנתברכה
 25 בראשונה. וקילי – על כל תודה אחת –
 26 התודה טענה להם, ולא חילופיה ולא המורה
 27 טענו להם. ופתא אחת מן – שאם היו שתתן
 28 מביא, ומביא ארבעים חלות מביא.
 29 התודה, ואומר דרי הלחם הזה לשם אותה
 30 משאש תודה ושחטת התודה קרבן ארבעים
 31 במשאש קמא. אבל מתח – אין לתברחה קמא.
 32 (והכי) ממעט קרא מ"בל תאחר". וחללו על
 33 אחי – אמר: ית תחת ה', ובעל כבוד יוצא
 34 לחולו, סלקא דעתך בו – והכי קאמר קרא: אם
 35 על תאחר דבר זמן אחר – חייב, ולא שיטעמו
 36 הוא וחילופי לגי רגלים. עברת שנתו – מצותו
 37 הוא שנתו, שזאמר בו שנתו (ש"ז לפני ה'
 38 אלוך באכילתו שנה בשנה). בפסחים ומוקדשים
 39 כ"בעל כבוד. והואיל ועבר עליו אחריו
 40 שרי אין שנה בלא שלשה רגלים ברוב שנים.
 41 מקש כבוד למעשר – במעשר דגן קא משמע
 42 קרא. מה מקשי אינו נפסל בו – דכתוב (שם)
 43 דה"מקצה שלש שנים וכו' אם שדה מעשרתיו
 44 שנה ראשונה וניתה. הרצאה – אם לתברחה אם
 45 לדורו. אימא לא ירעו – מאחר שהביאן
 46 בעבירה.

אחר

אחר
 דלא כבוד דלאו
 ובמבן

1 שנתו וחנו, חד לעבר שנתו ולא זמנו, חד לאל עברה לא שנתו ולא זמנו. ומיהו, הוא
 2 נמי יש ליישב דאריי מבורח הפסח, שדרן התנאים שמשמכיין אחר קרא אינן רמקי מתרי
 3 קראי. באשכנחן בפר' אלו מציאתו (ב"ב ד.ל.א.) בני 'זהוהעלמת' ממים' דדרש מניה כון
 4 הואא בבית הקברות וכו' ואינו לפי כבודו, וא' שהחיה שלו מרובה משל חבירו. אינן רמקי
 5 מתרי קראי, ולא אחר קרא אלא כולן. בדמיסין
 6 הים. וכן פ"ק דהגינה (דף ה.א.) רגלים – פוט
 7 לבעלי פיבן, והי קרא שניה ד"אם שבבי דרשינן
 8 ליה פפרק מי שזידה טמא" (פסחים ע"ב וע"ש)
 9 לרבות תמורת הפסח אחר הפסח שקרבה שלמים.
 10 ומקוץ ליה ונמצא אחר שחטה המיני בו אחר
 11 שחטה, וקרא אשכנחא בעלמא, ודפשמט היא
 12 ולא צריבא קרא.
 13 **ונאמר** להלן אם נדר או נדבה – היה מצו'
 14 לאתייר מהאי ענינא גזירה, דכתוב
 15 ביה (ברמין כג.) "כאשר נדרת נדבה".
 16 **ערבון** דרמין הקדשות – בבבלוה כתוב: לזה
 17 יבן ערבין כתוב: "עברכר נפשות לה'
 18 (וקרא כז) וברמין כתוב (שם) "קדש חרותה הוא
 19 לה ובני חרמי כהן נמי דריש ליה בכבורוה, בריפ'
 20 כ"ל פסלי ומוקדשים" (וי. ל.א.) וכתובשת
 21 כתוב (שם) "איש כי יקדש את ביתו קדש לה'
 22 ואת' מהאי טעמא נמי חייפיק ליה חטאת ואשם
 23 ועולה ושלמים, בדרשינן נמי לקמן בשמעתין
 24 מדכתבי: ל"ח אלהיו" קרא דרמנא אסתיין
 25 תשמיחו ויולי: ולקמן דאתי לך קרא אחרין
 26 לקדש ברה הבית מאשר בדרת', מוקץ ליה קרא
 27 דילה "אלוה" תנאות ואשמות, דנסתבר. אבל
 28 הבא אי חייב באחריותו, וא"כ אם קא קריבה
 29 ואשם – היה מוקדשין ברה תאי קרא. ולא היה
 30 שמעתין ערבין ורמין הקדשות. ולכא כמלפנינו
 31 מן מירדוש דירשנר – וז"ל שמעט אלא שבע על
 32 חמא.
 33 **אלו** חטאות האשמות – שון דרשין מןך. שדרי
 34 הם מוטלין חובה עליך. ועולות ושלמים
 35 כגון עולת ראיה ושלמי תיגנה שום חובה. דאלו
 36 נדרים ונדבות מביי תורו נדר'. נפקי. ותיגנה שלמי
 37 תיגנה וריאה זמנא קרינא להו, דעבר ודרגל אל
 38 תת – אינו חייב באחריותו, וא"כ אם קא קריבה
 39 אקריבה וכו', באקשינן לעיל בעל פסחו ויולי:
 40 דרמן, היכא דחייפו ולא הקריבם – קאי עליהו
 41 ב"בת אלוה" וכו' שלא נפסלו בכך. וימן דנפקא
 42 ליה חטאת מדכתבי לשון דירשה בני חטאת.
 43 דכתוב (וקרא ד') דרש דרש משה. ואשם עולה
 44 ושלמים אינא דקישת בריקשא דזאת התורה' בסוף
 45 'התורה' (מנחות דף פ"ב וע"ש) ולא יזכר, דאיכ'
 46 דריש נדבותיה, ובכור ומעשר ופסח נמי תיפוק
 47 מזהם. **ומעשיות** אינא תיפוק – ומוקש
 48 מעשר וכבור מביי דרוש דירשנר לא נפקא, דלא
 49 דמי וחובא דירוד לחובא חטאת ואשם. דאי
 50 דמי כבוד ומעשר – לא מחייב בהו. "ומסד"
 51 לא ניסין חמא, דאי שלמנו פסח כר שות. מוכיב דנפקא
 52 שנתנאת מנה באשם ונה. ויר'ת דנפרש: מין חרוץ באשם
 53 קרב עלה אי מקרב קרבי. **שהזבמם** בתוך דרגל – ואין
 54 פירש וקונטרס. דכתבי: "מקצה שלש שנים תיגנה
 55 את כל מעשר הבותאך" אם שדה מעשרת שנה ראשונה
 וניתה, וקצת תיגנה בבבלוה שנתן, מוכיב חתי לן הנפסל
 דאעמוקרין קרא דאנן נפסלו כון: "אחר"
 בלא דריש ואן מארד נודו בלא ירעה ליה. **קדשים**
 דמי הרצאה ניתו – דעלה מנפרת על חייבי עשה.
 בדמימין בפרק קמא רוחים (ד.ו.ב. וע"ש).
 מדבן

ראש השנה. ארבעה – פרק ראשון דף ו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קפה רש"י

1 אותו מה תל' – בתורת בתים תנו גיה ניה פיגול. ללא ירצה המקריב אותו לחשב.
 2 מוצא שפתין זו מצות עשה – דמסתמו הכי אמר קרא מוצא שפתין קיים. תשמו ו
 3 מצות לא תקשה – שלא תאחר. כבר אמר א"ר אילע: כל מקום שנאמר השמר פן ואל
 4 כי (מנחת דף ט"ג). ועשה – על כרחיך. מנא אזהרה לכי'ד לטוף. לה' אליהו – קרא
 5 יתיבא הוא. לדרשה, לרבות דבר שבחובל. כפיך

6 **מִדְבָּר עֲזָא יִנְקָא. דְּהִנְיָא בְּן עֲזָא יֹאמְר:** "אוֹתוּ"
 7 מַה תְּלַמְדוּ לִימְר? לְפִי שְׁנֵאמְר "לֹא תֵאָחֵר לְשִׁלְמוֹ"
 8 שְׂוֹעַ עֲזָא אָף מֵאַחַר נִדְרוֹ ב"ל יִרְצֵה", תְּלַמְדוּ לִימְר
 9 "אוֹתוּ" – אוֹתוּ ב"לֹא יִרְצֵה", וְאִין מֵאַחַר נִדְרוֹ ב"לֹא
 10 יִרְצֵה". אֵלֵא: כִּד הֵמָּא, וְלֹא בַּאֲשֵׁרְךָ הֵמָּא. לֵיתָא
 11 עֲתִיקָא אֲמַיְנָא; הֲוֵאלִי וְאִמְר רַבִּי יוֹחָנָן, וְאִי תִקְרָא
 12 רַבִּי אֶלְעָזָר: אִין אֲשֵׁר שְׁלֹא אִדָּם מִתָּה אֵמָר אֵם בְּן
 13 מִבְּקָשִׁין מִפְּנֵי מִיּוֹן וְאִין לֹא, שְׁנֵאמְר "אִם אִין לָךְ
 14 לְשִׁלְמֵ לְמִתָּה יִקַּח מִשְׁפָּךְ מִתְּחִילִיךָ", אִימָא בְּהָא עֲזָן
 15 "דְּבִל תֵּאָחֵר" נִמְו אֲשֵׁיתָ מִתָּה – קָא מְשַׁמְעֵ לִי. תִּנְנוּ
 16 רַבְנֵי: "מוֹצֵא שְׁפָתֶיךָ" – זוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה, "תִּשְׁמָרוּ" –
 17 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 18 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 19 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 20 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 21 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 22 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 23 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 24 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 25 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 26 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 27 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 28 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 29 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 30 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 31 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 32 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה
 33 שְׁמַרְתָּ שְׁמֵה

21 מצות עשה – דכתיב: והוצאת מיםכם תעשה (מבאר ל"ג)

22 **תְּשַׁמְרוּ** זו מצות לא תעשה – תימה: הא
 23 אמרינן בפ' הוצאת מיםכם (עירובין
 24 דף צ"ג, ו"ט) בני הוא תומקין שפתיך את החוקה
 25 חזאי' דמוקי ר"ע בכסה. דאפיה פסח זו מצות
 26 עשה. משום דהשומר יעשה – עשה. כן פריך
 27 ברבא דימאי (דף פ"א.) בני הוא דאמר ל"ג. מני
 28 מה לא נאמר אזהרה בעיני – משום דלא אפשר
 29 דהכי ליבטוי: עיך. ולכוחו השמי בעיניו
 30 ומשני: דהשומר יעשה. ושהא בני השומר
 31 יעשה הוא. שישלם מה שער. והיא – מוצא
 32 שפתיו: ד"ל. ותפלין לאור שקיעת היום. דקאי
 33 אעשה דרנתה תפלין – הוי עשה, אבל "תשומר"
 34 דעשה קאי אילא תארי' דלעילי מניה. שישמו
 35 שלא יאור. ולר' יוחנן דאמר בסוף הקומץ רב'
 36 (מנחת דף ל"ב, ו"ט) בני עניי תפלין לאור
 37 שקיעת היום דהשומר יעשה לאו הוא – והוא
 38 דפסח ומילה מצות עשה ע"כ דבר כ"ע, והוא
 39 ד"ל דימאי לא קימי. ומדיל. לא יתכן כלל
 40 לאוקמינה דהשומר יעשה לאו הוא – והוא
 41 (דף כ"א) וסוגיא דשמעתא משמע בגמ' (דף ג"ב)
 42 דאיתא בר"ע. דקתני אוב ולא קתני דיני. ועריך
 43 להלך בהדיא דר' יוחנן, קאי תניא לשאר השומר
 44 יעשה.

45 **כַּפֶּיךָ** זו צדקה – דכתיב: יצא מפי צדקה
 46 (שעיה מה). יקריב אותו למלך
 47 שוכפין אותו – כל מצות עשה נמי שוכפין. כדאמר
 48 פריך: יערה שנתחודה (כתובות דף ט"ג, ו"ט) מנן אותו עד שתבא שפה. והא דאצטריך קרא כתיב – משום דסלקא דעתא דבין פסח נאן לפי שכתוב: יצא מפי צדקה
 49 "אדמוי משקלי" (שכרין דף כ"א.) חיביי טהרות אשמועיאל אן ממשכבין אותן. חיביי עולות ושלמים – ממשכבין אותן. הדי אן קמיא דאית לדיד כל תארי – אפיל עולות ושלמים נמי לא. ואי
 50 דעבד ב"ב תארי', אפי טהרות ואשמועיאל מ"ל. דלעולם ושלמים עבר שריחן. אלא דחזין טהרות מתעבד לכתבי. ומוצא דרזות נאן בל כדכרך. ב"ל שאל ישאר בידו מה לקנות ולהבי
 51 ממשכבין. ואם אין מוצאין במה למשכבו – או כופין, כדקאמר הכא. ואית: ואשולות מיט (לא) בעי למשכבו טפי מטחאות ואשמועיאל: והא בפ' דבחים (דף א') אמר דערלות נמי מכפרי
 52 אצטריי ע"ל. כיון דאמרינן בעלמא (ומא דף פ"א.) שאם עשה תשובה לא זו מוטע ד שמוחלין לו – דרי תשובה מבכפר. ולא דמי לטהרות אשמועיאל. ודאמר ולא אפשר – ב"ר נאה
 53 לי דמשני כן: שריחא הקשה משעה הולא תעשה ומעשרי. טראה בכל דהו רצח בן מוסקים. וחי' למה ל' ומעשי: צריכי בל דהו תרי קרא, דהוי קרא תארי' גלל אמר ולא אפשר. וקאי השני
 54 אתא גלל אפשרי ולא אקריב. ופריך: מי מצית אמרת דאמר ולא אפשר? והא נרבה כתביא ביה. ותנן ר' פרושן ק"ל: הויאן מוקמת העשה והלא תעשה והעשי אנרבה דקרא, דאמר
 55 ולא אפשר – אתא אותן: זו עניינן עשה ולא תעשה ועשיי טראה דקאי: לרבה מני לרנר. שריחא באתור קרא תביב כתיב. כתיב: לעיל: לרבה – ממשכבין. ואיך מני תארי' קאמר ולא אפשר
 56 לרבה: דהא זה אתאפסא מה, שריחא אמר ולא אמוה: דרי' זו, אדרבה הוא באמוה: דרי' עליו כזה נר', שריחא אינו מפריש או. ורבה פירשה היא דאמר. דרי' זו ומפריש באוחה
 57 שעה. בתרא: איתא וכו'. ומשני: משכבתי ולא דאמר ולא אפשר. ומשמע דר' משכבתי לה תרוי' אפי' בגובה דאמר. דרי' עליו עולה על מנת שלא תצטריב באצטריב. באמוה: דרי' זו
 58 על' – דהא מני נר', ורובה לעשות רבה שבטבאר בו ר' נרבה. באמוה דאנו ופני' דלתיביב באצטריב. אלא תמשיכתי לה דאמר ולא אפשר. באמוה דאנו דרי' עליו ועל כל האתא בהרבה
 59 שריחא רוצה שלא יתיביב באצטריב כרבה. **אִיזוהו** נר' – משעה הויא בפ' כ"ע (משנה א') דקדוין. ע"ל מנת שלא תצטריב באצטריב – אלא דמי לקמנה על מה שכתוב בתורה.
 60 שיהו

קפו תוספות

ראש השנה. ארבעה - פרק ראשון דף עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

רש"י

1 שְׁהָיָה חוֹלָה בַעֲרַת - דפוסו להקריבה. כהונתו בבכורות (דף מא.א.) וכן חולה
 2 ומתוה. ובפרק 'כל האסורים' (תורהו דף כתב) דרשן ליה מרובתיב: 'מן'
 3 הזאן מן הכבשים ומן העיזים ועוד כתיב (מלאכי א') 'כי נפש ודולה אין'
 4 נהיה עמו. ר"ת.
 5 **אחד** בכור ואחד כל הקדשים - להכי נקט בכור,
 6 דיעק' שנה בכבור בתוכו, מרובתיב: 'כיל'
 7 הבכור אשר יולד' (ברכים טו-) מלמד שבכבור
 8 נאכל כל שנתו, כלומר רכתיב ביה 'ואתכלנו' שנה
 9 בשנה, ויאר הקדשים דרשן דהוה מרובתיב: 'כיל',
 10 **בשלמא** גרלים כל שנה משכחת לה - כגון
 11 דאקדשה ערב פסח. כן הפי': והיא
 12 למד דכרן בסדרן - משכחת לה כגון דאקדשה
 13 בתר זה והמתה.
 14 **שנה** בלא גרלים היכי משכחת לה - דאי
 15 באקדשה כגון דהגיל ביה מיטא שנה
 16 אבתי לישל שבש גרלים, דשלימים בעינן כדלעיל
 17 - דהי אבתי גרלים שלימים. דסוף רגל ראשון
 18 דאקדש מתעקר (על) תולה רגל דהשתא.
 19 ובדלשלימי מפישי: תפרין כגון דאקדשה חשבויה
 20 מחוסר טהר פסח. ולקפון אין שמעטן. כן דאמרנן:
 21 אין מונין שנה לכבור אלא משעה שראוי
 22 להצטא **בשלמא** לרבי משכחת לה בשנה
 23 משכחת - ר'מ' דאמרי לעיל כהנא אהו, ולר"א
 24 כן יעקב דאמר שני גרלים - לא משכחת לה אלא
 25 בחולה כגרים. והוא תרין ודהוה מצוי לשנייה היכי
 26 לרבי ולרבנן. **כמנין** ימות הוצאה - ופי' כקונטי:
 27 הדי בהל שנים סוף לרבי, דילפינן מרובתיב
 28 דכתיב ער חומת כדומותם בפק (שש) דערבין וף
 29 לא.ב. **בתר** זה התעצמו - לא דוקא. והוא תרין
 30 בתר זה המצות, כדמוכה לעיל דכתיב רגל
 31 **יורש** מהו בכל תאחד - דירוש חיבי כלביאי.
 32 **בתר** כמכבת קנין (כ"ב פמשה ח) ומייתי'
 33 לה בבבא דרובתי: האשה שהיאם טהאחא ומתה:
 34 כיבאי וירשיש עולתה, ומשמע ב'פק דקדושין וף
 35 ג'ב. **דלדי** שבערדא אל דאורייתא -
 36 שבערשיה ממימי. למדי דאורייתא - אינ'ם
 37 שלא הפרישה מדיימ. ובסוף י"ש בכור' (בכורות
 38 דף ג'א.ב) וכן אמר: מהו תולין קדושיב' הייב'
 39 בעלת ראייה של אבדין. **הא** לתיא בריאה -
 40 והוא תרין וקו'. ודלתי. ומי שאין לו קדיקע, וכל
 41 המימי' פטורין מן הדיאה.
 42 **היא** איתה בשמחה - וקרינא בה 'זבאת שמה'
 43 והבאחמם שמה.
 44 **אשה** בעלה משמחה - פי' כקונטי: בבבלי -
 45 בבבב' (געבניטס) ובא"י - בבבלי פשתן
 46 והגנוזה. כדאייתא בקדושין (דף ר.ה.ש) ושם
 47 וקשיא לר'ת דהני מילי במונ' הוה, אבל במונ'
 48 שביה מקדש קיים - אין שמתה אלא בשעה
 49 כדאמר כ"ע"פ' (פסחים ד' קטא ושם) ועד אמרי'
 50 פי' דהניחה (ד' ו'א ושם) אמרנן דריאה קטל כול
 51 שאיני יכול לאחוז בירו של אביו' עלולת
 52 מירושלים לוד הבה' עד דבא מאן אתיה:
 53 ומשני: עד דבא מירושלמי אמריה בשמחה. משמע
 54 שוקקת לעלות משהו שלמי שנתהוה ומפרישה ר'ת:
 55 בעלה משמחה - שדחויב עד בעלה, ולא עליה.
 56 לפיכך לא קרינא בה: 'זבאת שמה'. וכן דאקאמר
 57 בהגנה דהביתא אמיה - משום בעלה, ולא
 58 משום היא. ומייהו, אשכחן בבסחים פ' אלו'
 59 דברים' (ד' ע"א.) אפי' במונ' שבדוקא קיים. והבא
 60 דלא אפשר - משוקקת בבסות נקדי ויין יטין, כגון היבא דחל דיט ראשון של חג להיות בשבת. דבעינן שבעת בשעת.

1 שהיה חולה - דלול. כל היבא דקתיא פסח - דבעי לעמינה בתריה שבעת, ויהי ערצת
 2 ולא חג. שנה כלא גרלים - לקמייה מפרש. לקמייה בעינן כלא קא מחדר - להודיעך כן
 3 צדיד וכן תתחלת 'כל האחר' שבו. אלא יתירי לא מחדר - להודיעך לארין דרביש שבו.
 4 והיאם לאמן דבעי כסדרן משכחת לה - דבערדא שנה ולא עברו גרלים כסדרן, ולמחר
 5 דכיון דעברד שנה, אע"פ שלא עברו גרלים
 6 כסדרן - חיובי. וכבר לא כרישי בחיובא, ופליג
 7 עליה בתרא. בשלמא לרבי - דאמר חיש
 8 העיבור אנו מן השנה, חזן מיאי יום ששנת
 9 חמה יתירה על הלבנה - משכחת לה בשנה
 10 מעוברת. שנה תמימה - האמורה בבתי ערי
 11 חומה מונה ס'ס'ה ימים, ואפי' בשנה פשוטה.
 12 ואף בשנה מעוברת. כיון שעברו ג' מאות וששים
 13 וחמשה ימים משמכרה - נחלת לו, מיום ליום -
 14 בניין - בנין לחמשה עשר בניסן, אלא מברח בנין
 15 בנין - מתעברד לו לטומר, תל עד כרחו של לוקח
 16 אינו נחלת עד שיעוד ט"ו בניסן, בתר חג המצות
 17 בתר דהגיל. ואית דאמרי לאתר דהגיל
 18 ושליח אור בתרא לאו דוקא - אלא לאתר
 19 שיבא ארד קאמר. שנה חמשה - ג' מאות וששים
 20 וחמשה ימים. פמ'שים ששת - שחזא ששה בסיון.
 21 יום החמשים לעומר. שניהם שלשים - ניסן ואייר
 22 דרי ט"ו ימים מבניסן, ו'ל דאייר - מלא לוד
 23 חמשים בחמשה בסיון. א' מלא ב' - ומשכחת
 24 אינו נחלת עד שיעוד ט"ו בניסן, בתר חג המצות
 25 בתר דהגיל. ואית דאמרי לאתר דהגיל
 26 ושליח אור בתרא לאו דוקא - אלא לאתר
 27 שיבא ארד קאמר. שנה חמשה - ג' מאות וששים
 28 וחמשה ימים. פמ'שים ששת - שחזא ששה בסיון.
 29 יום החמשים לעומר. שניהם שלשים - ניסן ואייר
 30 דרי ט"ו ימים מבניסן, ו'ל דאייר - מלא לוד
 31 חמשים בחמשה בסיון. א' מלא ב' - ומשכחת
 32 אינו נחלת עד שיעוד ט"ו בניסן, בתר חג המצות
 33 בתר דהגיל. ואית דאמרי לאתר דהגיל
 34 ושליח אור בתרא לאו דוקא - אלא לאתר
 35 שיבא ארד קאמר. שנה חמשה - ג' מאות וששים
 36 וחמשה ימים. פמ'שים ששת - שחזא ששה בסיון.
 37 יום החמשים לעומר. שניהם שלשים - ניסן ואייר
 38 דרי ט"ו ימים מבניסן, ו'ל דאייר - מלא לוד
 39 חמשים בחמשה בסיון. א' מלא ב' - ומשכחת
 40 אינו נחלת עד שיעוד ט"ו בניסן, בתר חג המצות
 41 בתר דהגיל. ואית דאמרי לאתר דהגיל
 42 ושליח אור בתרא לאו דוקא - אלא לאתר
 43 שיבא ארד קאמר. שנה חמשה - ג' מאות וששים
 44 וחמשה ימים. פמ'שים ששת - שחזא ששה בסיון.
 45 יום החמשים לעומר. שניהם שלשים - ניסן ואייר
 46 דרי ט"ו ימים מבניסן, ו'ל דאייר - מלא לוד
 47 חמשים בחמשה בסיון. א' מלא ב' - ומשכחת
 48 אינו נחלת עד שיעוד ט"ו בניסן, בתר חג המצות
 49 בתר דהגיל. ואית דאמרי לאתר דהגיל
 50 ושליח אור בתרא לאו דוקא - אלא לאתר
 51 שיבא ארד קאמר. שנה חמשה - ג' מאות וששים
 52 וחמשה ימים. פמ'שים ששת - שחזא ששה בסיון.
 53 יום החמשים לעומר. שניהם שלשים - ניסן ואייר
 54 דרי ט"ו ימים מבניסן, ו'ל דאייר - מלא לוד
 55 חמשים בחמשה בסיון. א' מלא ב' - ומשכחת
 56 אינו נחלת עד שיעוד ט"ו בניסן, בתר חג המצות
 57 בתר דהגיל. ואית דאמרי לאתר דהגיל
 58 ושליח אור בתרא לאו דוקא - אלא לאתר
 59 שיבא ארד קאמר. שנה חמשה - ג' מאות וששים
 60 וחמשה ימים. פמ'שים ששת - שחזא ששה בסיון.

הא

ראש השנה. ארבעה – פרק ראשון דף עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – תוספתא"

קפט

הטוספת

רש"י

1 בעל מום – שנולד במזמו. ועמדו ליטוח בחיץ. מיום שנולד הוא ראוי לכר, ומתוך לו
2 מנעולו. מי מצי אביל ליה – ביום שנולד, ולמא נפל הוה. ואין שריתה משהרת עד
3 ששהה שנתו ימים, שדון נפח ליה כמכלל נפל. דתניא (שבת ד' קל"ג), רשב"ג אמר:
4 כל ששהה שלשים יום בארם – אינו נפל, וברבמנה שנתו ימים. הדרשים – למנן חדשי
5 השנה. לעיבורו. קא ס'ד לישב ב'ד ולעין א

6 השנה הבאה צריכה להחננה. ולחריפת שקלים
7 ולחקירי ראשון קרינות הלוקחים מתיבתא
8 קופות ששקלי שנה זו. וקא לשכירות בתים –
9 המשכיר בית לחבירו, ואמר: 'לשנה זו' – בלחה
10 שנתו באחד בניסן, ואפי' לא רד בו אלא חדש
11 אחד. הנהנה הוא לבס – ומנלן דניסן דרתיבי:
12 ויחזיקו להם שנה לפסת. ורתיבי קרא אחריאי
13 המתכבב בחדש האביב, שיש בו אביב.
14 שהתואבה בכרדיה בו לדחות מבושלת בנמר
15 בישראל. בעינא אביב וליבא – שכבר נגמר
16 מניסן ואי איבא דרעא מפולה און הוה ביביא אלא
17 אפיל. ואיבא ארד – דאיבא ורעא הרפא
18 המתכבב מארד. רוב אביב – שדוה רוב תרתיבי
19 ממכתבתו בו. שיש בו אספה – שמכניסין בו
20 פירות לביח מפיח העמינים והכל ידון וקן השויות
21 גרשין לייבש. ואשון לשלית – מכתב המלך.
22 ותנא דידן – דלא תנא במתני' ריה הדרשים.
23 עיבורים ענינין – בתמיח וכו' רשאן ב'ד
24 לישב ולעין בעיבורי עיבוראן ר'ה בניסן און
25 מעבדין – אין מעינין בעורכי ציבור להודיע
26 לגולה שעבדו ב'ד את השנה, שלא ישתבח
27 הדבר עד ארד הבא. אבל פניו הרק –
28 שמפחיתים עליו גיורו שמד מליבס ב'ד. ו
29 שערך העשילי לחנה עיבוראן וקן מעברין אביב
30 ירעה נשיא, אביבא בננהדרין (דף י"א).
31 ואנפ"כ – אין מעבדין אלא ארד – אין מספין
32 חדש על השנה אלא ארד. דרתיבי "שמוח את
33 חדש האביב" – חדש המנוח לאביב עבר, שיבי
34 אביב חננה. תפסת עיבורין – מכתב השנה
35 את החדש לשם ניסן – פסקה שנה שעברה
36 מלחיות מעברת ענה. שאין רשאן לעשות ניסן
37 ארד. שכבר נבכסה שנה ארית לעינן בעיה. ו
38 העידו – רבי הודיעה ור' פפיס שמעברת את
39 השנה כל ארד, אם ראו ב'ד לארד הפורים
40 שהשנה צריכה להחננה – מעברין אותה. שדו
41 אומרים על הפורים – לפי שדוה חתמא אומרים
42 שאין מעברין אביב כתיבשו בדבר לפני הפורים.
43 לכך הווקקו לערות זו. אתי לולולי בחמי –
44 שכבר מן הפורים וליקל התחילו להעשית
45 לדרוש רבבים בחבלו הפסת. הווקק השומעים
46 לעשות פסח לטוף ל' יום, ואם יעברו ב'ד את
47 השנה – לא יתקבלו דרבי שלוח ב'ד שומעין
48 לדרות את הפסת, שכבר שמע מן הדרשני.
49 בהפסק לא קא מיירי – בראשי שנים דהפסק
50 לא קא מיירי. חדש בחדשי לחשי – חדש
51 יחידא לדרשה.

1 **הא** בעל מום – בעל מום מעיקרו. דחם ועשה בעל מום. כיון דלא חזי לאבילא – מונים
2 לו משעת הרצאה. ואין לדיקוק מכאן שיהיה ש"ל תאר"ו בתיבה למוק, דהבא
3 לענין להאבילו בתוך שנתו. דרצ"ך. כדאיחא פרק (ש"ע כהנא) (בבבא דף כ"ג).
4 **מזכירי** קבלה למרו – לא מצי למליף מכאן מעיניהו כלל, אם לא נאמר שהיה קבלה
5 ביום שנת שמוח החדשים וזו ארד. וזו. והכי אמר
6 בירושלמי. שמוח החדשים עלו ביום מבבל.
7 בראשונה בירח האייתוס – שבו נולדו אבות,
8 בירח בול – שבו כל העולם נטבל, וחרצ"ך עשה
9 בולת בולת, שבו בוליס לבחמה בבתיהם. בירח
10 זו – שבו זו האילנות. מכאן וליקל: "ידו חדש
11 ניסן שנת עשירי" – חזו בחדש כמלו שנת עשירי"
12 "חדש העשירי הוא חדש מבת".

13 **בשנים** קא מיירי – וקשיא: דהא קא אמר
14 לרילם, ואמר לעיל: כיון שעברא עליו
15 שנה בלא תוליס וגוילם בלא שנתו (י"ל: מל
16 מקום. בחדשים לא קא מיירי.
17 **הם** העידו – משנה היא בעירות, (פ"ז משנה ז)
18 (פ"ט פסחא דר' יובי) (שם) גבי עברה
19 ביים ל' על ארד, דאמר רב נתנן. מעברו וקדוטי.
20 ומקשי על רבא: מכרי מפורים לפסת חלתין זימן
21 היה, ומפורים דרשיתן בחלמת פסתו. וכלי מני ריש
22 יחדא ומדקיקם להו – אתי לולולי. דהי המ
23 לאשקווי אמנותין עיריות.
24 **בהפסקת** לא קא מיירי – (י"א) גבי
25 אחד במשירי ר'ה לירקות, ולא קמי
26 לערבים, בדקתינו בבירייתא – ששום דמתניתין
27 בהפסקה לא קא מיירי.
28 **מראשית** השנה – לניסן (ד' ת"א). אמרין דה
29 תשרי.
30 **שמא** לא משנה יפה יפה – פלוגתא דתנאי היא
31 בסוף פרק (בבבא דהתעלה) (ב"מ ד' קת"ו).
32 גבי שומרי פסחים שבביעית, וא מתגרב שומר
33 תום. וקתא תימה דרפיך קמי. ש"סמא מילתא
34 דהויא פלוגתא דתנאי ושמא ש' חלוק דהבא
35 ליכא למחש כולי דמי כמו בשומה.
לא

1 **הא** בעל מום. **בעל מום מי מצי אביל ליה?** – דקים
2 **ליה ביה שפלו לו חדשיו.** תנו רבנן: **באחד בניסן**
3 **ראש השנה לחדשים, ולעיבורין, ולחריפת שקלים,**
4 **ואמרם אף לשכירות בתים. לחדשים מגלן –**
5 **דכתיב: "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא**
6 **לכם לחדש השנה. דברו אל כל עדה ישראל לאמר**
7 **בעשור לחדש הזה וקחו להם איש שנה לבות אבות**
8 **שנה לבות. והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר**
9 **יום לחדש הזה ושמחו אותו." ונו' וכתוב "שמור**
10 **את חדש האביב" איהו חדש שיש בו אביב – הו**
11 **אומר זה ניסן, וקרי ליה ראשון. – ואימא אירי? –**
12 **בעינא אביב, וליבא. – ואימא ארד? – בעינא רוב**
13 **אביב, וליבא. – מדי רוב אביב פתיבי? – אלא אמר**
14 **רב הושעיא: "אך פתמשה עשר יום לחדש**
15 **השביעי באספקא את בראות הארץ." איהו חדש**
16 **שיש בו אספה – הו אומר זה תשרי, וקא קרי ליה**
17 **שביעי. – ואימא מרחשון, ומא שביעי – שביעי**
18 **לאירי? – בעינא אספה, וליבא. – ואימא אלול, ומא**
19 **שביעי – שביעי לארד! – בעינא רוב אספה, וליבא. –**
20 **מדי רוב אספה פתיבי? – אלא אמר רבנאי: דבר זה**
21 **מתורת משה רבינו לא למדנו, מדבריו קבלה למינו:**
22 **"ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חדש הוא החדש**
23 **שביעי". רבה בר עקיבא אמר, מהכא: "והללך את החדש**
24 **אל המלך אחשוורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי**
25 **הוא החדש מבת" רב כהנא אמר, מהכא: "בארבעה**
26 **לחדש השלישי בכסלו" רב אחא בר עקיבא אמר, מהכא: "ויקראו סופרי המלך בעת התיא**
27 **בחדש השלישי הוא חדש סיון". רב אישי אמר, מהכא: "הפיל פור הוא הנורל לפני המן**
28 **מיום ליום וצהודש לחדש שנים עשר הוא חדש ארד", ואיבעית אימא מהכא: "בחדש**
29 **הראשון למיתתה. ותנא דידן: בשנים עשר קמיורי, בחדשים לא קמיורי. ולעבורין מגיסן**
30 **מנינן? ותנאי: אין מעברין השנה לפני ראש השנה, ואם עיפתיח – אינעו מעוברת, אכל**
31 **מפני דתחק מעברין אותה אחר ראש השנה מיד, ואף על פי כן אין מעברין אלא ארד' –**
32 **אמר רב נתנן בר יצחק: מא עיבורין – תפסקת עיבורין. דתנו: הו העידו שמעברין השנה**
33 **ל' ארד. שהיו אומרים עד הפורים. מאי טעמא דמאן דאמר עד הפורים? מין דאמר מר:**
34 **שואליו בהלכות תפסה קודם לפסח שלשים יום – אתי לולולי בחמי. – ואידך: מידע ידע**
35 **דשתא מעברתא פחושנא תילא מלתא, וקברי: חושבנא הוא דלא סליק להו לרבנן עד**
36 **הארבעה. – ותנא דידן: בהתחלת קמיורי, בהפסקה לא קמיורי. ולחריפת שקלים מגלן? –**
37 **אמר רבי יאשיהו: אמר רבא "זאת עלת החדש בחדשו השנה", אספה תורה:**

38 **והוא וקבא קרבן מתריבמה חדשה. וגמרי "שנה" שנה" מניסן, דכתיב "ראשון הוא לכם לחדש השנה", ו-לגמורו אשנה שנה**
39 **מתשרי, דכתיב "מראשית השנה!" – דנין שנה שיש עמה הדרשים, ואין דנין שנה שיש עמה הדרשים**
40 **משנה שאין עמה הדרשים. אמר רב יהודה אמר שמואל: קרבנות צבור תפאין באחד בניסן – מצוה להביא מן החדש, ואם הביא**
41 **מן הניסן – יצא, אלא שחוסר מצוה. תנאי גמי הכי: קרבנות צבור תפאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש, ואם הביא מן**
42 **הניסן – יצא, אלא שחוסר מצוה, ויחיד שהתגרם משלו – פשרו, בלכר ששמרם לצבור. פשטא! מהו דתמא: לחוש שפא**
43

לא

לא פסקא ליה - צריך לדרוקו אי יחז מצוי לגמרי בדמשני לקמן. כי קא חשיב מוידא ולא תלי במעשה.

עלתה לו שנה - ולא אמרין הדינים מורעים, ודרי המעות מתנה או פקדון. ולרגלים ממי - פירי ודא דאמריי ברישא באחד בניסן ריה לרגלים דהיא נשעתא סתמא.

ומני היא? ומשני: ריש דהא. ופרקי:

רישא דאמר ארבעה ראשי שנים תן ראש השנה למלכים ולרגלים, וסיפא דא דאמריי רבי אלכסא ורש אחד בתשרי. ופרקי, רישא וסיפא ר' שמעון ומעצתא רבי מאיר, רבי אבהו, פירי: רבי תנא במתני ושנאה אליבא דתנאי, וסתם לה כותיהדי. אי הכי, דדד תנא כמו רבי שנאה מתני, ונסיב לה אליבא דתנאי - א"כ מה דא דאמר ארבעה ראשי שנים תן? חמשה הוון? דבשלמא אי ריש השנה תני בתרייא ברישא - לא חזיק ארבעה, אדתיא ריש ר"ה כבר אחד באלול ריה לבמהו אבל הא דאמרת דרבי נסיב לה אליבא דתנאי, ותנא אחד באלול בשביל ריה - א"כ חמשה ר"ה הוון משעתא אמר רבי ארבעה לר"ה, לרמי ארבעה - דל רגלים, לרש ארבעה - דל מעשר בתמה.

והרי גלגלים ולא חזיקי גלגלים בחדא - אפילו ביום לא חזיקי עד יום שני, למאן דאמר: נדרים ונדבות אין מקריבין כירש. ומשני: לאחיי מעיקרא מחייב וקאי. כקונטרס פירש: ודאי קרבן מחייב ועומד הווא משעת שנתו. לחייב להקריבו מערב הרגל. ולא חזיקי רגלים לענין הקרבן הקרבן אלא לענין "בל תאחר" ומאוראת נמי חזיל. ולא פירי כן בשביל שיעבור "בל תאחר" משכנס רגל שליש בתחלת הלילה - דהא לרמי דאמר לעיל ברגל אחד עובר עד שיעבור כל הרגל, ודד הרבנן עד שלשה גלגלים וברפר כן בדביעה (ר"ט ושם) אמר דאין במיאן תודה בתג המעות ובעצרת אלא בתג הסוכות, משעת דאם הכי בתג הסוכות בחול המועד - דלא עבר. ודא דפירש כגון כקונטרס ומאוראת חזיל - חזיי לענין דאם מחייב ועומד לפני הרגל איכא כליהא רגל, אלא נכנס רגל קוד נדר אפיל ליה רישא - רביה חזיק רגל, ואינו עולה למנון שלשה רגלים. מוידא דהלי במעשה - ולמאן דאמר (במנותח דף סהא) אפילו במנן שבי' ומקדש קיים אחי המורח מתני, מימ' ר' יוח' דביאכס' למצוה, כדאמרינן במנותח פרק רבי ישמעאל' (שם).

והרי

רב ישא בריה דרב אידי אמר: כי קא חשיב - מוידא דלא תלי במעשה, מוידא דתלי במעשה - לא קא חשיב. - והרי גלגלים, מוידא דתלי במעשה וקא חשיב - "בל תאחר" מביאיל חזיל. והרי

הרגל, ולא חזיקי רגלים לבל תאחר' לענין הקרבן קרבן אלא לענין מעלה "בל תאחר", ומאוראת נמי חזיל. והרי וזכות - דקדנתי בראש שנים דמתני, ודאי חזילי אלא על ידי תקיעת שופר בדי, ואינה אלא ביום. דבתיב: "ביום תפריים תעבורו שופר" (ויקרא כה). רבי ישמאל ב' - לקמן במפרקי (דף גא). מראש השנה חזיל - ודאי תלוי בתקיעה. הלכך, מאוראת דריה חזיל. ולא חזיקי במעשה - כניסת ראש השנה שלוק אנה חזיל במעשה. אלא משתדעו היום הווא ראש השנה. ומתחדשת השנה למילתיה. מייד דהלי במעשה - כן ראש השנה דעומר ושתי הלחם. אין השנה מתחדשת להחיד חרש במנייה או במקדש אלא בהקרבן העומר וכבשי עצרת. והרי גלגלים - קא סלקא דעתך שאין "בל תאחר" חזיל על עד שתבא שעה הראיה להבאת קרבן נדר, ומצא שהוא תלוי בתמיד של שחר. כפמילא קא חזיל - משקדש היום.

יפה יפה - בלב שלם. ותנא וידן - דלא תניא במתני. בין דקדנתי אם הביא יצא לא פסקא ליה - מילתא, וליחשבה בראש שנים. הכי נרסין תנו רבנן המשכיר בית להבדיו בו - ולא נרסין מנלו, ולדא מקראי ליק, דרמברון הוא. אלא באחד באדר - אבל בבעיצ מהכז - לא אמרנן עלתה לו שנה, ודד בה שנה שלימה. דליכא למינן דאדעתא דהדיא שתא אגרה, דלא טרח אינש למינר ביתא

לכרע מתחתין יומין, ואיכא חשיר - ריה - שכירות בתים, אמר לא על מעד תליא באחד באלול, כיון שהגיע תשרי - עלתה לו שנה, ומשני כי אגר אינש ביתא - סמוך לתשרי - לכולהו ימי הגשמים אגר. ותלי דברייתא - דלא אמר לשכירות בתים. קישי - עבים מתקשרין, וגשמים יורדין, ודדי כימות הגשמים. ולרגלים מני ריש - דהא אליביא אוקמנא, דאתי ליה בסוכן לבל תאחר: סיפא ר' אלעזר ורשית אמרם בא בתשרי, רבי האי - דהא אמרה למתני, ונסיב מילתיה ודא כחד תנא. ודוד כחד תנא. אי הכי - דדד בברא אמרה למתני, ונסיב מילתיה ודא כחד תנא - חמשה השנים ינהו: אחד בניסן, וטו' בניסן, ואחד באלול, ואחד בתשרי, וטו' שבט. נחא אי מקומת לה לירשא כרשי, שפיר, ולדידיה ארבעה ניהו, לית לה אחד באלול. אלא אי דתנא אמרנהו - קשיא. אמר רבא - לעולם רבי דהא, והכי קאמר אנא המשע כביא לי, ומיהו לכל מוידא לו בארביעה. ליש - דאית לה אחד באלול - דל רגלים, ולדידיה ברנול אחד בשביל תאחר' כדנתיא בברייתא דלעיל (ד' רבא), ולי' שמעון לו מעשר בתמה - וליתיה אחד באחד בתשרי, וכלא משער מני ראש השנה הוא. ומתן כחד ראשי שנים - הלכך ניסן דאית ביה תרי - חד קחשיב ליה. ר"ה לעישי - לאבדו מן החדש מתאן אילך. ר"ה לשתי הלחם - נחודשה השנה להביא מנחת מן החדש, שהעומר מותר במנייה, ושתי הלחם במקדש. לרבא - דאמרה ארבעה לדברי הכל, ליתני מתניתין שיחא. דלא נתפס - דאמר חוששין קא חשיב ניהו, דהא לא תני סמוך במתני, מאוראת - משקדש היום. מוידא דלא חזיל מאוראת - כגון בניסן, לא נחודשה שנה מן החדש מערב עד למזרח, לאחור שקרב העומר, וכן בשנה בסיון, והרי תלים - דקדנתי מתניתין לענין "בל תאחר" דקסיד זמן "בל תאחר" לאו מאוראת הוא, משקדש היום חזיל, ואלא עד שתבא שעה שהיא ראיה להביא נדרים ונדבות, ואין אדם על שקריב תמיד של שחר, שאין קרבן קודם לו. ומשנתי, לאחיי מעיקרא מחייב וקאי, להביא קרבן נדרו מחייב ועומד משעת שער, והיה לו להקריבו מערב הרגל, ולא חזיקי רגלים לענין מעלה "בל תאחר", ומאוראת נמי חזיל. ודדי וזכות - דקדנתי בראש שנים דמתני, ודאי חזילי אלא על ידי תקיעת שופר בדי, ואינה אלא ביום. דבתיב: "ביום תפריים תעבורו שופר" (ויקרא כה). רבי ישמאל ב' - לקמן במפרקי (דף גא). מראש השנה חזיל - ודאי תלוי בתקיעה. הלכך, מאוראת דריה חזיל. ולא חזיקי במעשה - כניסת ראש השנה שלוק אנה חזיל במעשה. אלא משתדעו היום הווא ראש השנה. ומתחדשת השנה למילתיה. מייד דהלי במעשה - כן ראש השנה דעומר ושתי הלחם. אין השנה מתחדשת להחיד חרש במנייה או במקדש אלא בהקרבן העומר וכבשי עצרת. והרי גלגלים - קא סלקא דעתך שאין "בל תאחר" חזיל על עד שתבא שעה הראיה להבאת קרבן נדר, ומצא שהוא תלוי בתמיד של שחר. כפמילא קא חזיל - משקדש היום.

והרי

רב ישא בריה דרב אידי אמר: כי קא חשיב - מוידא דלא תלי במעשה, מוידא דתלי במעשה - לא קא חשיב. - והרי גלגלים, מוידא דתלי במעשה וקא חשיב - "בל תאחר" מביאיל חזיל. והרי

הרגל, ולא חזיקי רגלים לבל תאחר' לענין הקרבן קרבן אלא לענין מעלה "בל תאחר", ומאוראת נמי חזיל. והרי וזכות - דקדנתי בראש שנים דמתני, ודאי חזילי אלא על ידי תקיעת שופר בדי, ואינה אלא ביום. דבתיב: "ביום תפריים תעבורו שופר" (ויקרא כה). רבי ישמאל ב' - לקמן במפרקי (דף גא). מראש השנה חזיל - ודאי תלוי בתקיעה. הלכך, מאוראת דריה חזיל. ולא חזיקי במעשה - כניסת ראש השנה שלוק אנה חזיל במעשה. אלא משתדעו היום הווא ראש השנה. ומתחדשת השנה למילתיה. מייד דהלי במעשה - כן ראש השנה דעומר ושתי הלחם. אין השנה מתחדשת להחיד חרש במנייה או במקדש אלא בהקרבן העומר וכבשי עצרת. והרי גלגלים - קא סלקא דעתך שאין "בל תאחר" חזיל על עד שתבא שעה הראיה להבאת קרבן נדר, ומצא שהוא תלוי בתמיד של שחר. כפמילא קא חזיל - משקדש היום.

והרי

רב ישא בריה דרב אידי אמר: כי קא חשיב - מוידא דלא תלי במעשה, מוידא דתלי במעשה - לא קא חשיב. - והרי גלגלים, מוידא דתלי במעשה וקא חשיב - "בל תאחר" מביאיל חזיל. והרי

הרגל, ולא חזיקי רגלים לבל תאחר' לענין הקרבן קרבן אלא לענין מעלה "בל תאחר", ומאוראת נמי חזיל. והרי וזכות - דקדנתי בראש שנים דמתני, ודאי חזילי אלא על ידי תקיעת שופר בדי, ואינה אלא ביום. דבתיב: "ביום תפריים תעבורו שופר" (ויקרא כה). רבי ישמאל ב' - לקמן במפרקי (דף גא). מראש השנה חזיל - ודאי תלוי בתקיעה. הלכך, מאוראת דריה חזיל. ולא חזיקי במעשה - כניסת ראש השנה שלוק אנה חזיל במעשה. אלא משתדעו היום הווא ראש השנה. ומתחדשת השנה למילתיה. מייד דהלי במעשה - כן ראש השנה דעומר ושתי הלחם. אין השנה מתחדשת להחיד חרש במנייה או במקדש אלא בהקרבן העומר וכבשי עצרת. והרי גלגלים - קא סלקא דעתך שאין "בל תאחר" חזיל על עד שתבא שעה הראיה להבאת קרבן נדר, ומצא שהוא תלוי בתמיד של שחר. כפמילא קא חזיל - משקדש היום.

והרי

רב ישא בריה דרב אידי אמר: כי קא חשיב - מוידא דלא תלי במעשה, מוידא דתלי במעשה - לא קא חשיב. - והרי גלגלים, מוידא דתלי במעשה וקא חשיב - "בל תאחר" מביאיל חזיל. והרי

[דף מ"ו ע"א]

ורואין את האמצעיית כאלו אינן.

שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: בשם שהן חולקין באן, כך הן חולקין בשכונת קברות.

אמר רבי יונה: ולא דמיוא, תמן: יש עליהן שכונת קברות, ברם הכא: אין עליה שכונת קברות.

אמר רבי יוסי: ולא דמיוא, תמן: מרווחין ורצפון – בפתלוקת, רצופין וריווחין – דכרי הכל. ברם הכא: מהו פליגינן, בשבא ומצאן רצופין, רבי שמעון אומר: גל נפל עליהן ורצפון, ורבנן אמרי: מרווחין היו ורצפון.

עד כמה מטריחין עליו? רבי יוסי בשם רבי מישא בר ירמיה: עד ארבעים אמה. בודק עשרים ומצא – בודק עד עשר. בודק עשרים ומצא – בודק עד עשר. אית תניי תני: בודק עשר ומצא – בודק עד עשר. בודק עשר ומצא – בודק עד עשר.

הלכה ד' מתני' כל ספק נגיעים בתהלה – טהור, עד שלא נזקק לטומאה; משנזקק לטומאה – ספיקו טמא. בשבועה דרכים בודקים את הזב עד שלא נזקק לטומאה; במאכל, במשתה, במשא, בקפיצה, בחולי, במראה, ובהרהור; משנזקק לטומאה – אין בודקין אותו. אונסו וספיקו ושכבת זרעו – טמאים, שרגלים לדבר.

גמרא (ויקרא יג) וטמא אתו – את הוודאי הוא מטמא, אינו מטמא את הספק. לעולם הוא בטומאתו עד שידע שטהר, (שם) וטהרו – את הוודאי הוא מטהר, אינו מטמא את

[דף מ"ו ע"ב]

הספק.

לעולם הוא בטהרתו עד שידע שניטמא. בתיב (ויקרא טו) ותידה בנידתה ותיב את זובו. מה נידה מטמא מאונסים, אף הזב מטמא מאונסים. מעתה אפילו כראייה הראשונה! אמר רבי זעירא: לכשייעשה בנידה.

אונסו, אמר רבי אלעזר: אונסו ממש. ספיקו, ספק זב ספק קרי, זובו. ושכבת זרעו, בלא כך אינו מטמא? אלא שאין תולין בה מעת לעת.

הלכה ה' מתני' הפכה את חבירו ואמדהו למיתה, היקל מפה שהיה, ולאחר מיכן הכביד ומת – חייב. רבי נחמיה פטר, שרגלים לדבר.

גמרא ביני מתניתה: רבי נחמיה פטר וחכמים מחייבין, שרגליים לדבר. רבנין אמרין: שני עומדין רבים על עומד אחד. רבי נחמיה אומר: עומד האמצעי רבה על שניהם. מה טעמא דרבי נחמיה? (שמות כא) אם יקום והתהלך בחויץ על משענתו ונגח המכה. וכי עלת על דעתך שיהא זה מהלך בשוק והלך נהרג על ידיו! אלא אפילו מת מחמת עמדה ראשונה – פטור. מה טעמון דרבנין? ולא ימות ונפל למשכב. וכי אין אנו יודעים שאם אינו מת שהוא נופל למשכב? אלא בשלא אמדהו למיתה.

אם בשלא אמדהו למיתה, הדין הוא דכתיב אם יקום והתהלך בחויץ על משענתו, הא אם לא קם, חייב! אלא

[דף מ"ז ע"א]

בשלאמדהו למיתה. אם בשלאמדהו למיתה, הדין הוא דכתיב רק שכתו יתן. רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש: חידוש מקרא הוא שיתן. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן הנינה עמד של טעות היה. מה נפק מביניהון? הקל מפה שהיה והכביד ומת. מאן דאמר חידוש מקרא הוא שיתן, אם נתן – נתן, לא נתן מהו שיתן? מאן דאמר עומד של טעות, לא נתן – אין אמרין לו שיתן, נתן מהו שיטול? מתניתא מסייע לדין, ומתניתא מסייע לדין. מתניתא מסייע לרבי יוסי בן הנינה. עמדהו למיתה וחקיה, מאימתי נותנין לז? משעה שיקל. מתניתא מסייעא ליה לרבי שמעון בן לקיש. אמדהו לתנים ומת, מאימתי נותנין לז? משעה שיקביד. אמר רבי יוסי: לית פאן משעה שיקביד, אלא משעה שיקל! הבהו על ידו וצמתה, אמרין אסייא: אין מקטעה היא – חיה הוא. מהו שיתן דמי תיד? נישמעיןה מן הדין: (שמות כא) וכי יצא, וכי יריבון. והלא היא מצות היא מריבה, היא מריבה היא מצות! מה תלמוד לומר וכי יצא, וכי יריבון? אלא ליתן את המתפזין על שאינו מתפזין, ואת שאינו מתפזין על המתפזין. אם בשאינו מתפזין הוא חייב, לא כל שכן במתפזין! אלא ביני: הבהו על ידו וצמתה, אמרין אסייא: אין מקטעה היא – חיה הוא, מהו שיתן דמי תיד? כמה דאת אמר תפזין: חידוש מקרא הוא שיתן דמי וולדות, וכה חידוש מקרא הוא שיתן דמי תיד.

הלכה ו' מתני' נזיר הוה שמואל, כדברי רבי נהוריי, שנאמר: (שמואל א א) ומורה לא יעלה על ראשו; נאמר בשמשון (שופטים יג) מורה, ונאמר בשמואל מורה,

[דף מ"ז ע"ב]

מה מורה האמורה בשמשון – נזיר, אף מורה האמורה בשמואל – נזיר. אמר רבי יוסי: והלא אין מורה אלא של בשר ודם! אמר לו רבי נהוראי: והלא כבר נאמר (שמואל א טז) ויאמר שמואל איך אלה ושמע שאול והרגני. וכבר הוה עליו מורה של בשר ודם!

גמרא אמר רבי יצאי: כתיב (ישעיהו ז) וכל ההרים אשר בפועדר יעדרון, לא תבוא שמה וראת שמיר ושית! מה הדין ביורה דחיל מן הדין פרזלא, אף הדין סערה דחיל מן הדין פרזלא.

הדרן עלה העפוי"ם אין להם נזירות וסליקא לה מסכתא דנזיר ברחמי שמיא

הדרן עלה מסכת נזיר והדרה עלו, דעמו עלה מסכת נזיר ודעתה עלו, לא נתנשו מנה מסכת נזיר ולא תתנשו מנה, לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)

יהי רצון מלפניה וי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתה אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.

חנינא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אהאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רפרם בר פפא, רביש בר פפא, סורחב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא:

הערב נא וי אלהינו את דברי תורתה בפינו ובפיפיות עמו בית ישראל, ונהיה כלנו אנהו וצאצאיו וצאצאי עמו בית ישראל כלנו יודעי שמה ולומדי תורתה:

מאיבי תחכמני מצותה, כי לעולם היא לי: יהי לפי תמים בחקיה, למען לא אבוש: לעולם לא אשפח פקודיה, כי כם חייתני: ברוך אתה וי, למדי חסיד: אמו אמו אמו סלה ועד:

מודים אנהו לפניה וי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משימיים והם משימיים, אנו משימיים לדברי תורה והם משימיים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שמי והם עמלים ואינם מקבלים שמי. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ותמה אלהים תודידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יקצו ומיהם, ואני אבטח בה.

יהי רצון מלפניה וי אלהי, ששם שעורתי לסיים מסכת נזיר, כן תעזוני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתה באהבה.

זכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, עצמוד ולורעי, שלא תמוש התורה מפי ומפי ורעי ורעי ורעי עד עולם. ותתקום כי בהתהלכה תנחה אתה, בשכבה תשומר עליה, והמציגה היא תשיחה: כי בי רבו נמיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אנרה נמים מימניה, בשמאלה עשר וקבוד: וי עז לעמו יתו, וי כרה את עמו בשלום:

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' המביא גט ממדינת הים – צריך שיאמר: "בפני נכתב ובפני נתחתם". רבן גמליאל אומר: אף המביא מן הרקס ומן התגר. רבי אליעזר אומר: אפילו מכפר לודים ללוד. והכמים אומרים: אינו צריך שיאמר: "בפני נכתב ובפני נתחתם", אלא המביא ממדינת הים, והמוליך, והמביא ממדינה למדינה וממדינת הים – צריך שיאמר: "בפני נכתב ובפני נתחתם". רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפילו מהגמוניא להגמוניא:

גמרא וקשיא, אילו המביא שטר מתנה ממדינת הים, שמו חש לומר בפני נכתב ובפני נתחתם? רבי יהושע בן לוי אומר: שנייא היא, שאינו בקיאיין בדיקדוקי גיטין.

אמר רבי יוחנן: קל היקלו עליה, שלא תהא יושבת עגונה. והיינו קל? אינו אלא הומר! שאילו לא אמר לה, בפני נכתב ובפני נתחתם, אף את אין מתירה להינשא. אמר רבי יוסי: הומר שהתמרתה עליה מתהילה שיהא צריך לומר בפני נכתב ובפני נתחתם, היקלתה עליה בפסוק, שאם בא ועירער – עררו בטל.

רבי מנא סבר מימר: בערר שהויז לגופו, אבל בערר שבגופו בערר שאין בו ממש. אפילו בערר שיש בו ממש. אמר רבי יוסי בי רבי בון: מפיון דתימר, דטעמא, הומר שהתמרתה עליה מתהילה שיהא צריך לומר בפני נתחתם, היקלתה עליה בפסוק, שאם בא וערר – עררו בטל. הווי, לא שנייא, הוא ערר שהויז לגופו, הוא ערר שבגופו. הוא ערר שאין בו ממש, הוא ערר שיש בו ממש.

וחש לומר, שמוא התמו בעדים פסולין! אמר רבי אבון: אינו חשוד לקלקלה בידי שמים. כבית דין הוא חשוד לקלקלה, שמתוד שהוא יודע שאם בא וערר עררו בטל, אף הוא מהתמו בעדים בשרין.

היה פתוב בו מתנה, ואמר: בפני נכתב ובפני נתחתם, מאחר שעררו בטל אצל הגמ, עררו בטל אצל המתנה,

[דף א' ע"ב]

או מאחר שעררו בטל אצל הגמ, עררו קיים אצל המתנה?

תנינן דבתרה: אחד גיטי נשים ואחד שיהרוגי עבדים, שוין במוליד ובמביא. הוה כתוב בו מתנה, ואמר בפני נכתב ובפני נתחתם, מאחר שערוו במל אצל הגט, ערוו קיים אצל המתנה. או מאחר שערוו קיים אצל המתנה, ערוו קיים אצל הגט?

כתב כל נכסיו לעבדו, את אמר הוא גיטו הוא מתנתו. מה את עבד לה, גט הוא וערוו במל, או במתנה הוא וערוו קיים? ויבא בהדא: כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת, והיו עדים בשרין לזה ופסולין לזה. רבי אילא בשם רבי אמי: אתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש: חד אמר: מאחר שהן פסולין לזה – פסולין לזה, ותרנה אמר: בשירין לזה ופסולין לזה.

[דף ב' ע"א]

רבי מנא לא מפרש, רבי אבין מפרש. רבי יוחנן אמר: מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה. וריש לקיש אמר: בשרין לזה ופסולין לזה. אמר רבי אלעזר: מתניתא מסייעא לרבי יוחנן, מה השנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול – עדותן בטילה, אף הג' נמצא אחד מהן קרוב או פסול – עדותן בטילה.

רבי יעקב בר אחא אמר: אתפלגון רבי חנינא חברין דרבנן ורבנן. חד אמר: יאות אמר רבי לעזר. ותרנה אמר: לא אמר רבי לעזר יאות. מאן דאמר יאות אמר רבי אלעזר, נעשית עדות אחת (ובאיש) ובאיש אחד, בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, ומאן דאמר לא אמר רבי לעזר יאות, נעשה בשתי כתי עדים, בשרים לזה ופסולים לזה.

עד שיאמר בפני נכתב ביום ונתתם ביום, עד שיאמר נכתב לשמה ונתתם לשמה. בעא קומי רבי יוחנן: צריך שיהא מכיר שמונתן של עדים בשעת התימתן? אמר לון: עכו"ם לוקין התומין עליו.

[דף ב' ע"ב]

ואתם אמרין אבין! מתניתא מסייעא לרבי יוחנן, כל הגיטין הבאין ממודינת הים, אף על פי ששמונתן בשם עכו"ם – הרי אילו בשירין, מפני שישיראל שבהוצה לארץ שמונתן בשם העכו"ם. לא אמר אלא, שבהוצה לארץ, הא שבהארץ ישראל – לא.

מאי בדון. רבי ביבי בשם רבי אסי: עד שיקתוב במקום יהודאי קי. אם אין שם יהודאי קי – בבית הכנסת. אם אין שם בית הכנסת – מצרף עשרה בני אדם. אמר רבי אבין: נוח לו לקיימו בהותמיו, ולא לצרף עשרה בני אדם. מאי בדון, אפילו בהנתן של ישראל.

ולא אמר נכתב ביום ונתתם ביום, נכתב לשמה ונתתם לשמה. נימר מה דשאל אמורא. אמר ליה: ויידא? דאמר רבין בר רב הסדא: אייתי גיטא ונתנו לה, ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נתתם. אתא עובדא קומי רבי יוחנן, אמר ליה: מליהו ממונה, ואמור לה בפני שנים: בפני נכתב ובפני נתתם.

[דף ג' ע"א]

ורבי יוחנן רבי שמעון בן אלעזר. דרבי שמעון בן אלעזר אמר: אינו גט עד שיאמר לה בשעת מתנה שהוא גיטיה. דרבי יוחנן יבא מן רבי שמעון בן אלעזר, ולא מודה רבי שמעון בן אלעזר, שאם אמר לה בשעת מתנה שהוא גיטיה – שאינו גט. והכא אפילו אם אמר לה בשעת מתנה שהוא גיטיה – אינו גט, עד שיאמר לה בפני שנים בפני נכתב ובפני נתתם.

אלא מיסבור סבר רבי יוחנן, שאין האשה נאמנת לומר התקבלתי גיטי משלוחי בעלי. והא תנינן: האשה עצמה מביאה גטה, והש לומר שקמה משלוחי הבעל קבלה. מאי כדון? מעמא דרבי יוחנן כדי להתויקה גרושה בפני שנים.

אתא עובדא קומי רבי יהושע בן לוי, אמר ליה: לית צריה.

מחלפה שיטתיה דרבי יהושע בן לוי. תמן אמר רבי יהושע בן לוי: שנייא היא שאינו בקיאיז בדיקדוקי גיטיה, והכא אמר אבן. הכרייא בשם דרבי יהושע בן לוי.

[דף ג' ע"ב]

הדא דאת אמר: בראשונה שלא היו חבירים מצויין בחוץ לארץ. אבל עכשיו שחבירים מצויין בחוץ לארץ – בקיאיז הן. והא תנינן: והפוליה. ואפילו תימר אין חבירים מצויין בחוץ לארץ אנו מצויין בארץ ישראל. שלא לחלוק בגיטין בחוץ לארץ. מעתה המביא ממדינת הים לא יהא צריה לומר בפני נכתב ובפני נתתם. שלא לחלוק בגיטי ארץ ישראל. מאי כדון? מחמירין בקל מפני החמור ואין מקילין בחמור מפני הקל.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי שמעון בר אבא: מה דא דאמר רבי יהושע בן לוי – לשעבר, אבל בתהילה, אף רבי יהושע בן לוי מודה.

רבי בא בשם רב, רבי זעירא בשם אבא בר חנה: שנים שהביאו את הגט – אינו צריה לומר בפנינו נכתב ובפנינו נתתם. רבי יוסי בן יוסי בשם רבי יוחנן: צריה.

הוא עצמו שהביא את הגט – אינו צריך ליתנו לה בפני שנים כדי להחזיקה גרושה בפני שנים. נתן לה גיטה, נמלו ממנה והשליכו לים או לנהר. לאחר זמן אמר לה: נייר חלק היה, ושטר פרוע היה –

[דף ד' ע"א]

לא הכל ממונו לפוסלה.

רבי בון בר חיה בעא קומי רבי זעירא: הוא אינו פוסלה, מי פוסלה? אמר ליה: מכיון שהחזיקה גרושה בפני שנים, לא הכל ממונו לפוסלה.

נתן לה גיטה אשכחניה גט בפסול, כפוגיה ויהב לה חורין. אתא עובדא קומי רבניו, ואכשרוהו. ולא פן איתמר: לא הכל ממונו לפוסלה. תמן – לא הוכח פסול, הכא – הוכח פסול.

כהדא היננא בריה דרבי אסי תהו מיסן. וזרק גיטא לאיתתיה. אמר לה: הרי גיטיך. צווחת, ועלון מגירתא, הטפיה מינה, ויהב לה נייר חלק. אתא עובדא קומי רבניו, והשונו. ולא פן אמר רבי ייסא בשם רבי יוחנן: נבדק השם ונמצא מפי נשים ומפי קטנים – בטל השם. תמן, לא הוזכר השם. ברם הכא, הוזכר שם הגט.

ואית דבעי מימר: אם אמר גט פשר היה, וכיון דצווחת ועלון מגירתא, הטפיה מינה ויהב לה נייר חלק.

רבי ירמיה בעי: כתבו בארץ ישראל וחתמו בהוצה לארץ, והלף ליתנו לה בהוצה לארץ, ולא מצאה בהוצה לארץ, וכא ומצאה בארץ ישראל – צריך שיאמר לה בפני נכתב ובפני נחתם. מפני שכתבו בארץ וחתמו בהוצה לארץ. אבל נכתב בארץ ישראל ונחתם בארץ ישראל, והלף ליתנו לה בהוצה לארץ ולא מצאה, וכא ומצאה בארץ ישראל – אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם.

נתן לה את גיטה, ואחר כך אמרה: תזנה לי חצירי שבכפו. אמר רבי היננא: נעשית כמי שהיתה ידה ארוכה. אילו מי שהיתה ידה ארוכה והושיטה את ידה ונטלתה, שפא אינו צריך לומר בפני נכתב ונחתם! אמר רבי אבא:

[דף ד' ע"ב]

מאן אמר דלא!

רבי עזרא בעי קומי רבי מנא: איש ואשה שהיו תפושין בגט, היא אומרת: זכיתי. והוא אומר: לא זכיתה. תפלוגותא דרבי ודרבן שמעון בן גמליאל, דאיתפלגון, המלוה והלוה שהיו תפושין בשטר, המלוה אומר: שלי הוא שאבד ממוני. והלוה אומר: שלי הוא שפרעתיו לך – יתקיים השטר בהותמיו; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: וחלוקי. אמר רבי לעזר: הכל הולך אחר התפוש בעדים. מה פליגי? בשפתבו לאורד, ושניהן תפושין בעדים. אמר ליה: דברי הכל היא. הכא אפילו פולו בידו והוט אהד בידה – אינו גט, דכתיב (דברים כד) ונתן בידה. עד שיהא פולו בידה.

מתיב רבי לעזר לרבנן: במא דאית לכוז המביא גט ממדינה למדינה "במדינת הים" צריד שייאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אף אנה אית לי המביא ממדינה למדינה "בארץ ישראל" צריד שייאמר בפני נכתב ובפני נחתם. אמר רבי יעקב בר זבדי: מעשה באחד שהביא את הגט מקמינה של מיסרין, אתא עובדא קומי רבי אבהו אמר ליה: אין צריד לומר בפני נכתב ובפני נחתם. ואין למינה של מיסרין פקיסרין. אמר רבי אבין: ספינה מפרשת היתה. ותני כן: המביא גט מן הספינה – כמביא מהוצה לארץ, וצריד שייאמר בפני נכתב ובפני נחתם.

היתה הגמזונייא אחת ונעשית שתיים – אינו צריד לומר בפני נכתב ובפני נחתם. וכן שתיים ונעשו אחת:

הלכה ב' מתני' רבי יהודה אומר: מרקם ולמזרח ורקם פמזרה, מאשקלון ולדרום ואשקלון פדרום, מעכו ולצפון ועכו בצפון. רבי מאיר אומר, עכו בארץ ישראל לגיטין:

גמרא רבי יוחנן אומר לציפורי: אתון אמרין בשם רבי (יוחנן) חנינה: אף המביא מכבל לכאן – אינו צריד לומר בפני נכתב ובפני נחתם, ואני אומר: שהוא צריד, דהיא מתניתא, רבי יהודה אומר:

[דף ה' ע"א]

מרקם ולמזרח ורקם פמזרה. ואפילו תימא חלוקין על רבי יהודה שאין רקם פמזרה. שםא מכבל לכאן. רב אומר: עשינו עצמינו בארץ ישראל לגיטין. ושמואל אומר: אפילו משכונה לשכונה.

בעא קומי מיהוזר ביה. אמר ליה פהנא, ומה נעשה לראשונות שנישאו? אמר ליה: ומה בידך? דהוא סבר כהדא דרבי דתני: המביא גט ממדינת הים, לא נכתב לפניו ולא נחתם לפניו – תצא בשלשה עשר דבר; דברי רבי. אכל חכמים לא הודו לדבר.

הכל מודין שאם בא ועירר - עררו בטל. עד גדון פשעירר משנשישאת. עירר עד שלא נישאת ונישאת. נישמעניה מן הדא: מעשה באחד שהביא את הגט לפני רבי ישמעאל, אמר ליה: מניין אתה? אמר ליה: מכפר סמיי שבתחום עכו. אמר ליה: אף את צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, ואל תזקק לעדים. וכשיצא, אמר לו רבי אילעאי: רבי, והלא כפר סמיי מארץ ישראל היא קרובה לציפורין יותר מעכו. אמר ליה הואיל ויצא המעשה בהיתר יצא. מהו הואיל ויצא המעשה בהיתר יצא? אמר רבי ועירא: שאם בא ועירר - עררו בטל. אילו הפכיא מארץ ישראל לארץ ישראל, שפא הוא צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם? הוי, לא שנייה, הוא עירר משנשישאת, הוא ערר עד שלא נישאת ונישאת.

רבי יעקב בר אדא בר עתלי בשם רבי לעזר: הלכה ברבי מאיר בגיטין. והנה רבי ועירא מסתפל ביה. אמר ליה: למה את מסתפל ביה? דיתמר הלכה כמי שהיא מיכל בדברי סופרין. סברין מימר: ביחיד אצל יחיד, אכל ביחיד אצל חכמים - לא. והכא, אפילו יחיד אצל חכמים.

רבי חייא רבי בא אמר:

[דף ה' ע"ב]

המוכר עבדו לעכו - יצא לחירות. רבי ישמעאל אבות דרבי יודן בעי: ואפילו מעכו לעכו. ואתייה בני דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי אמי. מן תרין עובדוי דרבי, אנן ילפין, עכו - יש ביה ארץ ישראל ויש ביה הויץ לארץ.

רבי הנה בעכו, חמתון אכלון פיתה נקיה. אמר לון: מה אתון ליתון? אמרו ליה: תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו על מי ביצים שאינן מכשירין, ואנן שלקון בעיעין ולתין במיהון. סברין מימר: מי שלק של ביצים, ולא אמר אלא של ביצים עצמן. אמר רבי יעקב בר אידי: מאותה שעה גזרו, שלא יהא תלמיד מורה הוריה.

רבי הונא בשם רבי הונא אמר: תלמיד שהורה אפילו בהלכה - אין הוריתו הוריה.

תני: תלמיד שהורה הלכה לפני רבו - חייב מיתה.

תני בשם רבי אליעזר: לא מת נדב ואביהוא, אלא על ידי שהורו הלכה לפני משה רבן.

מעשה בתלמיד אחד שהורה לפני רבו רבי אליעזר, אמר לאימא שלום אשתו: אינו מוציא שבתו. ולא יצאה שבתו עד שמת. אמרו לו תלמידיו: רבי, נביא אתה? אמר להן: לא נביא אנכי, ולא בן נביא אנכי, אלא כך אני מקובל, שכל תלמיד מורה הלכה בפני רבו - חייב מיתה.

תני: אסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו, עד שיהא רחוק מפניו שנים עשר מיל במחנה ישראל. ומה מעם? ויחננו על הירדן מבית הישימות עד אכל השיטים בערבות מואב (במדבר לג, מט). וכמה הן? שנים עשר מיל במחנה ישראל.

פחדא רבי תנחום בר ירמיה הוה בהפר, והוה שאלון ליה, והוה מורה. אמר ליה: ולא פן אולפן רבי שאסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק מפניו שנים עשר מיל במחנה ישראל? והא רבי מנא רבך יתיב בציפורין! אמר לון: ייתי עלי דלא ידעית. מן ההיא שעתא לא אורי.

רבי הוה בעכו. הוה חד בר נש מביפתא ולעיל. אמר ליה: לית את בריה דפלן בהנא, ולא הוה אבוך בהן? אמר ליה: עיניו של אבא היו גבוהות, ונשא אשה שאינה הונגת לו, והילל אותו האיש.

עירות שבתחום ציפורין הסמוכות לעכו, עירות שבתחום עכו הסמוכות לציפורין, מה את עבד לון, בעכו? בציפורין?

הלכה ג' מתני' המביא גט בארץ ישראל – אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נתחתם. אם יש עליו עוררין – יתקיים בהותמיו. המביא גט ממדינת הים ואינו יכול שיאמר בפני נכתב ובפני נתחתם, אם יש עליו עדים – מתקיים בהותמיו:

אחד גיטי נשים ואחד שיהרורי עבדים, שוין בפוליה ובמביא. זו אחד מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשיהרורי עבדים:

[דף ו' ע"א]

גמרא מי עירר? רב הסדא אמר: הפעל עירר. אמר רבי יוסי: הלכות עוררין, שלא תיפרף מידן.

רבי יודן בעי: עד פדון בערר שחויז לגופו. ערר שבגופו תפלוגתא דרבי יוחנן ורבניו דתמן. על דעתיה דרבניו דתמן לא שנייה, הוא ערר שחויז לגופו, הוא ערר שבגופו. על דעתיה דרבי יוחנן ערר שחויז לגופו עררו בטל. וערר שבגופו עררו קיים.

דתני: המביא גט ממדינת הים ולא נכתב לפניו ולא נתחתם לפניו, הרי מחזירו למקומו, ועושה עליו בית דין ומקיימו בהותמיו, ואינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נתחתם, אלא אמר: "שליח בית דין אני".

מסכת יבמות פרק שלישי

א. שניות מדברי סופרים: אם אמו, ואם אביו, אשת אבי אביו, ואשת אבי אמו, ואשת האב מן האם, ואשת אחי האב מן האב, וכלת בנו, וכלת בתו. מתר אדם באשת חמיו ובאשת חורגו, ואסור בבת חורגו. וחורגו - מתר באשתו ובתו ואשת חורגו. זאת אומרת לו: אני - מתרת לך, ובתי - אסורה לך:

ב. אחרות כשהיא יבמתה - או חולצת או מתיבמת. כיצד? בתו מאנוסתו נשואה לאחיו, ולה אחרות מאם, ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. בת בתו נשואה לאחיו, ובת אשתו נשואה לאחיו, ולה אחרות מאב, ומאיש אחר, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. בת בנו נשואה לאחיו, ולה אחרות מאם ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. חמותו ואם חמותו, ואם חמיו, נשואה לאחיו ולה אחרות, בין מאב בין מאם, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. אחרות אשתו מאמה נשואה לאחיו, ולה אחרות מאב ומאשה אחרת נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. אחרות אמו מאביה, ואחרות אשתו מאביה נשואה לאחיו, ולה אחרות מאם ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. אשת אחיו מאמו, ואשת אחיו שלא היה בעולמו, וכלתו נשואה לאחיו, ולה אחרות, בין מן האב ובין מן האם,

נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת:

ג. שאלו את רבי אליעזר: ממזר מהו לירש? אמר להם: מהו לחלץ? ומהו לחלץ? אמר להם: מהו לירש? אמרו לו: מהו לסוד את ביתו? אמר להם: מהו לסוד את קברו? אמרו לו: מהו לסוד את קברו? אמר להם: מהו לסוד את ביתו? אמרו לו: מהו לגדל כלבים? אמר להם: מהו לגדל חזירים? מהו לגדל חזירים? אמר להם: מהו לתרנגולים? מהו לגדל תרנגולים? אמר להם: מהו לגדל בהמה דקה? מהו לגדל בהמה דקה? אמר להם: מה להציל את הרועה מיד הזאב? מהו להציל את הרועה מיד הזאב? אמר להם: דומה אני שלא שאלתם אלא על הכבשה. ואת הכבשה מהו להציל? אמר להן: דומה שלא שאלתם אלא על הרועה פלוני מהו לעולם הבא? ופלוני מהו לעולם הבא? אמר להם: דומה אני שלא שאלתם אלא על פלוני. ופלוני מהו לעולם הבא? ולא שהיה רבי אליעזר מפליג בדברים, אלא שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מימיו.

מסכת יבמות פרק רביעי

א. שני נכרים שקדשו שתי אחרות, זה אינו יודע לאיזו קדש, וזה אינו יודע לאיזו קדש - זה נותן שני גטין וזה נותן שני גטין. מת אחד מהן - השני אסור בשתייהן. מתה אחת מהן - שניהן אסורין בשניה. מתו, ולהן אח אחד חולץ את שתייהן. שני אחין חולצין את שתייהן. אם קדמו וכנסו - יוציאנו. מי שקדש אחת משתי נכריות ואין ידוע איזו קדש, כונס את שתייהן, מת ולו אח אחד כונס את שתייהן. שני אחין כונסין את

¹ מהו לעולם הבא? אמר להם: דומה שלא שאלתם אלא על פלוני ופלוני מה לעולם הבא. ופלוני מהו וכו' (הגהות הב"ח).

בַּקְפוּטְקִיאַ, וְהָיָה יוֹצֵא לְהַרְג, וְאָמַר: צֵאוּ וְאָמְרוּ לְאַשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן בֶּר כַּהֲנָא: 'אֲנִי הִרְגַתִּי וְכִנְיַתּוֹ לְלוֹד', וּבֹא מַעֲשֶׂה לְפָנָי חֲכָמִים וְהִשְׂאוּ אֶת אֲשֶׁתּוֹ. אָמַר לָהֶם: מִשָּׁם רְאִיָּה? שְׁלֵא אָמַר אֶלֶּא 'הִרְגַנּוּהוּ'.

ה. הַנְטֻעֵן עַל אֲשֶׁת אִישׁ, וְהוֹצִיאָהּ עַל יְדוֹ, וְנִתְגַרְשָׁה מִתַּחַת יְדֵי אַחֵר - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס. וְאִם כִּנְס - לֹא יוֹצִיא. הַנְטֻעֵן מִן הָאִשָּׁה - לֹא יֵשֵׁא אִמָּה וּבִתָּהּ וְאֲחוֹתָהּ, אִם כִּנְס - לֹא יוֹצִיא. גֵּר וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְעוֹבֵד הַבַּא עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל, אִף עַל פִּי שְׁחֻזְרוֹ, עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְנִתְגַּבֵּר, עוֹבֵד וְנִשְׁתַּחֲרַר - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס. וְאִם כִּנְס - לֹא יוֹצִיא. יִשְׂרָאֵל הַבַּא עַל הַשְּׁפָחָה, וְעַל הַעוֹבֵדֵת כּוֹכְבִים, אִף עַל פִּי שְׁחֻזְרָהּ, שְׁפָחָה וְנִשְׁתַּחֲרָהּ, עוֹבֵדֵת כּוֹכְבִים וְנִתְגַּבֵּר - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס. וְאִם כִּנְס - לֹא יוֹצִיא. [אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּלִסְטִים אֶחָד שֶׁנִּתְפַּס בַּקְפוּטְקִיאַ, וְיָצָא לְהַרְג, וְאָמַר: צֵאוּ וְאָמְרוּ לְאַשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן בֶּן כַּהֲנָא - אֲנִי הִרְגַתִּי וְכִנְיַתּוֹ לְלוֹד, וּבֹא מַעֲשֶׂה לְפָנָי חֲכָמִים וְהִשְׂאוּ אֶת אֲשֶׁתּוֹ. אָמַר לָהֶם: מִשָּׁם רְאִיָּה? שְׁלֵא אָמַר אֶלֶּא הִרְגַנּוּהוּ. הַפּוֹדֵה אֶת הַשְּׁבוּיָה - מִתֵּר לֵישָׂא אוֹתָהּ. הַמַּעֲדִיד עַל הַשְּׁבוּיָה - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס, וְאִם כִּנְס - לֹא יוֹצִיא].²

ו. חָכָם שֶׁאָסַר אֶת הָאִשָּׁה בְּנֵדָר עַל בַּעֲלָהּ - הָרִי זֶה לֹא יֵשֵׁאָנָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שְׁלֵא הָיְתָה לוֹ אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהָיָה לוֹ וְגִרְשָׁהּ מִפְּנֵי זֶה, אֲבָל אִם הָיָה לוֹ אִשָּׁה וּמִתָּה - מִתֵּר לֵישֵׁאָנָה. וְכִלְכֵן שֶׁנִּשְׂאוּ לְאַחֵרִים וּמִתּוֹ - מִתְרוֹת לְנִשְׂא לָהֶן, וְכִלְכֵן שֶׁהָיָה לָהֶם נָשִׁים וּמִתּוֹ - מִתְרִין לְנִשְׂא לָהֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: כָּלֶם שֶׁנִּשְׂאוּ לְאַחֵיהֶם וּמִתּוֹ - מִתְרוֹת לְהִתְיַבֵּם לָהֶן, יַעֲדִים הַחֲתוּמִים עַל שְׂדֵה מִקַּח וְעַל גֵּט אִשָּׁה - לֹא חֲשִׁשׁוּ חֲכָמִים לְדַבֵּר זֶה.

שְׁתִּייהֶן. שְׁנֵי אַחִים שֶׁקָּדְשׁוּ שְׁתֵּי אַחִיוֹת, זֶה אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְשׁ וְזֶה אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מִת אֶחָד מֵהֶם - הַשְּׁנֵי אֲסוּר בְּשְׁתִּיהֶן. מִתָּה אַחַת מֵהֶן - שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין בְּשְׁנֵיהֶן. מִתּוֹ וְלָהֶן אַח, אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתִּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין - שְׁנֵיהֶם חוֹלְצִין אֶת שְׁתִּיהֶן. וְאִם קָדְמוּ וְכִנְסוּ - יוֹצִיא. שְׁנֵי נְכָרִים שֶׁקָּדְשׁוּ שְׁתֵּי נְכָרִיוֹת, זֶה אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְשׁ וְזֶה אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מִת אֶחָד מֵהֶם - הַשְּׁנֵי מִתֵּר בְּשְׁתִּיהֶן. מִתָּה אַחַת מֵהֶן - שְׁנֵיהֶן מִתְרִין בְּשְׁנֵיהֶן. כִּיצַד יַעֲשֶׂה? אֶחָד נוֹתֵן גֵּט וְאֶחָד כּוֹנֵס. מִתּוֹ, לְזֶה אֶח וְלְזֶה אַח, זֶה חוֹלֵץ לְזוֹ וְהִלְז מֵיבֶם, וְזֶה חוֹלֵץ לְזוֹ וְהִלְז מֵיבֶם. אִם קָדְמוּ וְכִנְסוּ - יוֹצִיא, מִי שֶׁקָּדְשׁ אַחַת מִשְׁתֵּי נְכָרִיוֹת, וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ אִיזוֹ קִדְשׁ - כּוֹנֵס אֶת שְׁתִּיהֶן. מִת וְלוֹ אַח - אֶחָד כּוֹנֵס אֶת שְׁתִּיהֶן. שְׁנֵי אַחִים - כּוֹנְסִין אֶת שְׁתִּיהֶן, מִצְוָה בְּגִדוֹל לִיבֶם וְלֹא לְגִדוֹלָה לְהִתְיַבֵּם, אֶלֶּא מֵיבֶם לְאִיזוֹה שְׂרִצָּה.

ב. בּוֹר הַקְּרוּב לְאִמָּה - מִתְמַלֵּא רֵאשׁוֹן. אִם קָדְשׁ שְׁנֵי וּמִלֵּא - הָרִי זֶה זְרִיז וְנִשְׁכַּר. קָדְשׁ זֶה וְהַעֲבִיר אֶמֶת הַמַּיִם עַל גְּבֵי בּוֹרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - הָרִי זֶה זְרִיז וְנִשְׁכַּר.

ג. הָאוֹמֵר לְחֲבֵרוֹ: 'צֵא וְקִדְשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית'; הִלֵּךְ וְקִדְשָׁה לְעַצְמוֹ. 'צֵא וְקַח לִי מִפְּלוֹנִי'; וְהִלֵּךְ וְלָקַח לְעַצְמוֹ - מָה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי. אֶלֶּא שֶׁנִּהְיָ דֶרֶךְ רְמִיּוֹת. הַפּוֹדֵה אֶת הַשְּׁבוּיָה - מִתֵּר לֵישָׂא אוֹתָהּ. הַמַּעֲדִיד עַל הַשְּׁבוּיָה - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס. וְאִם כִּנְס - לֹא יוֹצִיא.

ד. הַמְבִיא גֵט מִמַּדִּינַת הַיָּם, וְאָמַר: 'בְּפָנָי נִכְתַּב בְּפָנָי נִחְתַּם' - לֹא יֵשֵׁא אֶת אֲשֶׁתּוֹ. 'מֵת', 'הִרְגַתִּי', 'הִרְגַנּוּהוּ' - לֹא יֵשֵׁא אֶת אֲשֶׁתּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: 'הִרְגַתִּי' - לֹא תִנְשָׂא אֲשֶׁתּוֹ. 'הִרְגַנּוּהוּ' - תִּנְשָׂא אֲשֶׁתּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה בְּלִסְטִים אֶחָד שֶׁנִּתְפַּס

² קָטַע זֶה אֵינּוּ בְּנִסְחַת הַסְּפָרִים, וְהַצַּג כָּאן עַל

פִּי הַגְּהוֹת הַהֲרִ"א.

ג. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אָחיות ואחד פְּנוּי, מת אחד מבעלי אָחיות, ועמד הפְּנוּי הַזֶּה וּכְנָסָהּ, ואחר כך מת אחיו השני, אשתו עמו, והלזו תצא משום אָחות אשה. שלשה אחים, שנים מהן נשואין שתי אָחיות ואחד פְּנוּי, מת אחד מבעלי אָחיות, עמד פְּנוּי הַזֶּה ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת. עשה בה מאמר ולא הספיק לכנסה עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת, כנסה ומתה אשתו של קים ואחר כך מת - הרי זה פְּטוּרָה מן החליצה ומן היבום. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אָחיות, ואחד נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אָחיות, עמד נשוי נכרית ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמת, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר ולא הספיק לכנסה עד שמת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה ואחר כך מת, נכרית זו - פְּטוּרָה מן החליצה ומן היבום. מת נשוי נכרית, עמד אחד מבעלי אָחיות, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמת, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שמת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה ואחר כך מת, נכרית זו - פְּטוּרָה מן החליצה ומן היבום. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אָחיות, ואחד נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אָחיות, עמד נשוי נכרית ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת נשוי נכרית, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו, עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה, ומתה אשתו של קים, ואחר כך מת - שתיהן פְּטוּרוֹת מן החליצה ומן היבום. מת נשוי נכרית, עמד אחד מבעלי אָחיות, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת - שתיהן או חולצות או מתיבמות. עשה בה מאמר ולא הספיק לכנסה עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת - שתיהן

ז. חכם שדן את הדין, טמא וטהר, אסור והתיר, וכן העדים שהעידו - הרי אלו מתרין לקח. אבל אמרו חכמים: הרחק מן הכעור ומן הדומה לכעור. יש זריו ונשכר, יש זריו ונפסד, שפל ונשכר, שפל ונפסד, לערב שבת, לשבת, למוצאי שבת, לערב שביעית, לשביעית, למוצאי שביעית, לימי חולו של מועד. וכל מקום שיש בו נדנוד עברה - הרי זה שפל ונשכר.

מסכת יבמות פרק חמישי

א. ארבעה אחין, שנים מהן נשואין שתי אָחיות ומתו, הנשואין את האָחיות - הרי אלו חולצות ולא מתיבמות. ואם קדמו וכנסו - יוציאו. רבי אליעזר אומר - בית שמאי אומרים: יקימו, ובית הלל אומרים: יוציאו. רבי שמעון אומר: יקימו. אבא שאול אומר: קל להם לבית הלל בדבר זה, שביית שמאי אומרים: יוציאו. ובית הלל אומרים: יקימו. היתה אחת מהן חמות לאחד מהן - אסור בה ומתה באחותה. והשני - אסור בשתיהן. נמצא, האסור - מתה, והמתה - אסור. היתה אחת מהן חמות לזה, והשניה חמות לזה - זה אסור בחמותו ומתה בחמות אחיו. וזה אסור בחמותו ומתה בחמות אחיו. זהו שאמר - האסורה לזה - מתרת לזה, והאסורה לזה - מתרת לזה. היתה אחת מהן חמות לשניהם, זה אסור בה ומתה באחותה, וזה אסור בה ומתה באחותה, היו שתיהן חמות לאחד מהן, השני - מתה בשתיהן. זה הכלל, כל זמן שאין ראיות לו משום אסור ערוה לו, משום (ויקרא יח, יח): "ואשה אל אחתה", אם היו אסורות לו משום אסור ערוה אחרת - אסור בה ומתה באחותה.

ב. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אָחיות, או אשה ובתה, או אשה ובנה, או אשה ובתה - הרי אלו חולצות ולא מתיבמות. ורבי שמעון פוטר את שתיהן מן החליצה ומן היבום.

מסכת יבמות פ"ק שישי

א. העושה מאמר ביבמתו ונמצאת מעברת וילדה, בזמן שהולד של קימא - אין מאמרו מאמר. הוא מתר בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו, ולא פסלה מן הכהונה. אין הולד של קימא - מאמרו מאמר, הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו, ופסלה מן הכהונה. הכונס את יבמתו ונמצאת מעברת וילדה, בזמן שהולד של קימא - יוציא, וחזבין בקרבן. אין הולד של קימא - יקים. ספק שהוא בן קימא ספק שאינו בן קימא - מטילין עליו שני חומרים. ספק בן תשעה לראשון, ספק בן שבעה לאחרון - הולד הראשון כשר לעשות כהן גדול, והשני ממזר בספק. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין ממזר בספק. העושה מאמר ביבמתו, ונמצאת מעברת - הרי זו לא תנשא צרתה, עד שיודע שהוא עבר של קימא, שאין הולד פוטר עד שיצא לאויר העולם.

ב. שומרת יבם שמתה - מתר באמה, מה היא למזונות? כל זמן שנתחייב הבעל - היבמין חיבין. לא נתחייב הבעל - אין היבמין חיבין. הכונס את יבמתו - זכה בנכסי אחיו. רבי יהודה אומר: בין כך ובין כך, אם יש שם אב - הנכסין של אב, אם אין שם אב - הנכסין של אחין.

ג. ארבעה חיבין מן התורה, וארבעה שניה להן. אביו, ובנו, אחיו ובן אחיו - הרי אלו חיבין עליה. אבי אביו ואבי אמו, בן בנו ובן בתו - הרי אלו שניה להן. חמר בגרושה שאין בחלוצה, וחמר בחלוצה שאין בגרושה, גרושה - מתרת לחזר למגרש, לפיכך חיב על קרובותיה. חלוצה - אסורה לחזר לחלוץ, לפיכך פטור על קרובותיה.

ד. שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה, או שקדשה היא את עצמה, משום רבי יהודה בן בתירה אמרו, ואומרים לו: המתן עד שיעשה אחיך מעשה, או עד שתחליץ או עד שתתיבם. מת המקדש - המיבם חולץ שתייהן. מת המיבם - המקדש מוציא את

חולצות ולא מתיבמות. כנסה ומתה אשתו של קים, ואחר כך מת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת את צרתה. איזהו ספק קדושין? קדשה בדבר, ספק יש בו שוה פרוטה ספק אין בו שוה פרוטה.

ד. שלשה אחין נשואין שלש נשים נכריות, ומת אחד מהם, ועשה בה שני מאמר ומת - האחת חולצת ולא מתיבמת, זו היא צרת אשת אח מאב - שחולצת ולא מתיבמת; דברי רבי יהודה. רבי אליעזר בן רבי שמעון אומר: מיבם לאיזו שיעצה וחולץ לשניה. ובלבד שתקדים ביאה לחליצה. כנסה ואחר כך מת - ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה.

ה. שני אחים נשואין שתי אחיות, ומת אחד מהן, ואחר כך מתה אשתו של שני - הרי זו אסורה עליו עולמית, הואיל ונאסרה עליו שעה אחת. אם בא עליה - חיב עליה משום אשת אח ומשום אחות אשה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אינו חיב אלא משום אשת אח בלבד.

ו. זר ששמש בשבת במקדש, ובעל מום ששמש בטמאה - חיב משום זרות, ומשום שבת, ומשום מקדש, ומשום טמאה; דברי רבי יוסי. רבי שמעון אומר: אינו חיב אלא משום זרות, ומשום בעל מום בלבד.

ז. שנים שקדשו שתי נשים, ובשעת כניסתם לחפה, החליפו את של זה לזה, ואת של זה לזה - הרי אלו חיבין. שש עשרה חטאות: משום אחים, ומשום אחיות, ומשום נדות, ומשום אשת איש. אם אינן אחים - חיבין שתיים עשרה. אם אינן אחיות - חיבין שמונה. אם אינן נדות - חיבין ארבע. היו הם גדולים והן קטנות - הן חיבין שנים. הן גדולות והם קטנים - הן חיבות ארבע. אם השיאן אביהן - חיבין שמונה. היה אחד גדול ואחד קטן, והנבעלת לקטן - חיבת, שהיא אשתו של גדול. והנבעלת לגדול - פטורה שהיא אשתו של קטן.

אשתו בגט, ואשת אחיו בחליצה. משום רבי אליעזר אמרו: מוציא את אשתו, חולץ ליבמתו, מתה יבמתו – כונס את אשתו.

ה. מי שהיה נשוי שתי נשים ומת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת את צרתה, היתה אחת מהן אסורה לאחד מן האחים אסור ערוה, וחלץ לה – לא עשה כלום, ולא פטר את צרתה, אלא היא או צרתה מתחייבת לשאר אחים. היתה אסור מצוה ואסור קדשה, חלץ לה או בא עליה – נפטרה צרתה.

ו. המחזיר את גרושתו משנשאת, הנושא את חלוצתו, והנושא את קרובת חלוצתו – אין לו בה קדושין, ואין צריכה הימנו גט, היא פסולה והולד פסול; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: יש לו בה קדושין, וצריכה הימנו גט. היא כשרה והולד כשר – כופין אותו להוציא.

ז. הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה, או שהיה לה כעס מבעלה, או שהיה בעלה זקן או חולה, או שהלך בעלה למדינת הים, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים. המפלת לאחר מיתת בעלה, עקרה, זקנה, אילונית, וקטנה שאינה ראויה לילד – צריכה להמתין שלשה חדשים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מתר להתארס ולהנשא מיד. אמר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: אני שמעתי בכרם ביבנה, שכל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהיו להן שלשה חדשים. הגיורת, והשבויה, והמשחררת – צריכה להמתין שלשה חדשים; דברי רבי יהודה. רבי יוסי מתיר לנשא מיד. וכן היה רבי יוסי אומר: כל הנשים יתארסו, חוץ מאלמנה שלושים יום מפני האבול, וכלן לא ינשאו עד שיהיו להן שלשה חדשים. היבמה שחלצו לה אחין בתוך שלשה חדשים – צריכה להמתין שלשה חדשים. שלשה חדשים שאמרו – לאחר מיתת בעלה, ולא לאחר חליצת יבמה.

ח. המשליש גט לאשתו, ואמר לו: אל תתנהו לה, אלא לאחר שלשה חדשים, בין שהגיע גט לידה – מתרת לנשא מיד, ואינו חושש שמא גט ישן הוא. בת כהן שנשאת לישראל ומת בעלה – אוכלת בתרומה לערב, ואינה חוששת שמא מעברת היא.

ט. יבמה, כל שלשה חדשים הראשונים – נזונית משל בעלה. לאחר שלשה חדשים – אינה נזונית, לא משל בעלה, ולא משל יבמה. אם עמד יבמה בבית דין וברח – הרי זו נזונית מנכסיו. מעשה באחד שבא לפני רבי יוסי, אמר לו רבי: מהו לחלץ בתוך שלשה חדשים, קרא עליו מקרא הזה (דברים כה, ז): 'ואם לא יחפץ האיש לקחת' וגו', הראוי ליבום – ראויה לחליצה. בתוך שלשה חדשים, הואיל ואין ראוי ליבום – אינו ראויה לחליצה. היבמה לא תחלוץ ולא תתיבם, עד שיהו לה שלשה חדשים, וכשם שאין אומרים לו ליבם, כך אין אומרים לו לחלץ. ומעשה בחיפה, באחת, שהלך בעלה למדינת הים, והיה לו שומרת יבם וכו' או אח קטן, משום רבי אליעזר בן רבי צדוק אמרו: תחלוץ שמא יארע בו דבר, ונמצאת זקוקה לקטן. וחכמים אומרים: כשם שאין אומרים לו ליבם – כך אין אומרים לו לחלוץ. יפת תאר – התורה נתנה לה שלושים יום. אבל אמרו חכמים: צריכה להמתין שלשה חדשים, מפני תקון הולד. רבי שמעון בן אלעזר היה מביא מן המקרא, שנאמר (דברים כא, יג): 'ירח ימים ואחר כן' וגו'.

י. אבא שאול אומר: הבא על יבמתו לשם נוי, לשם נכסים, רואין אותו כאלו פגע בערוה, וקרוב הולד להיות ממזר. וחכמים אומרים: 'יבמה יבא עליה' (דברים כה, ה) – מפל מקום. היה רבי מאיר אומר: לא יבא אדם על יבמתו עד שתגיע לפרקה, וכן צרות וכן עריות – לא ינשאו ולא יתארסו עד שיגיעו לפרקן, שמא נמצאו אלו אילונית ונמצאו אלו פסולות. וחכמים אומרים: הרי הן בחזקתן וכשרות; מודה רבי עקיבא

ובעל את זו – אין אחר בעילה כלום. אף על פי שאמרו: 'אין אחר בעילה כלום' – חליצה אחר בעילה פוסלת בכהונה, כיצד? שלש יבמות ויבם אחד, עשה מאמר בזו ובעל את זו, וחזר ועשה מאמר בזו, רבי נחמיה אומר: ראשונה צריכה גט ואין אחר בעילה כלום, מקל וחמר, ומה חליצה שפוסלת בכהונה, 'חליצה אחר בעילה' – אין אחריה כלום, בעילה שאין פוסלת בכהונה – 'בעילה אחר חליצה', אינו דין שלא יהא אחריה כלום? וחכמים אומרים: צריכות שלשה גטין וחליצה לאחת מהן, אימתי אמרו 'אין אחר בעילה כלום'? בזמן שהיא בתחלה, אינה בתחלה – הרי היא כמאמר.

מסכת יבמות פרק שמיני

א. בן תשע שנים ויום אחד, עמוני ומואבי, מצרי ואדומי, ועובד כוכבים, נתין וממזר שפא על בת כהן, ועל בת לוי ועל בת ישראל – פסלה מן הכהונה. רבי יוסי אומר: כל שזרעו כשר – היא כשרה, וכל שזרעו פסול – היא פסולה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאתה מתר לשא בתו – אתה מתר לשא אלמנתו, וכל שאי אתה מתר לשא בתו – אי אתה מתר לשא אלמנתו, לוייה שנשבת – בתה כשרה לכהונה, לויים המזהמים באמן – לא חששו להם חכמים. לוייה שנשבת, ושנבעלה בעילת זנות – נותנין לה את המעשר. בת לוי מן הנותניה ומן הממזרת – אין נותנין לה את המעשר. כהן הדיוט שנשא את אילונית – הרי זה מאכילה בתרומה, כהן גדול לא ישא אנוסתו ומפותרו, אבל נושא הוא את הממאנת, כהן גדול שמת אחיו – חולץ, אם יש שם אחין – אין חולץ, ומפני מה אמרו: 'כהן גדול שעשה מאמר ביבמתו לא יכנס' – שאין מאמר קונה קנין גמור.

ב. לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא אם כן יש לו בנים, בני בנים הרי הן פבנים, מת אחד מהן או שנעשה אחד מהן, טריס – אין רשאי לבטל. אין האיש רשאי לישב שלא

באלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, שאף על פי שהיא ב'לא יבא' – אין הולך ממזר, שאין ממזר אלא משאר בשר. מודה רבי שמעון התימני, בהבא על אשתו נדה, שאף על פי שיש בה כרת – שאין הולך ממזר, שאין ממזר אלא משאר בשר.

מסכת יבמות פרק שביעי

ז. העושה מאמר ביבמתו ומת – חולצת ולא מתיבמת. רבי שמעון אומר: או חולצת או מתיבמת, שאם מאמרו מאמר – תתיבם, שהיא אשתו של ראשון. כיצד מצות יבום? עושה בה מאמר ואחר כך כונסה, כנסה עד שלא עשה מאמר – קנה. העושה מאמר ביבמתו – קנאה לעצמו, ופסלה על ידי אחים, באו עליה אחים ועשו בה מאמר, נתנו גט וחלצו – פוסלים על ידו. העושה מאמר ביבמתו – נפטרה צרתה. הנותן גט ליבמתו – נפטרה היא וצרתה, חלץ לה – נפטרה צרתה. וחכמים אומרים: יש גט אחר גט ומאמר אחר מאמר, מודה רבן גמליאל לחכמים, שיש גט אחר מאמר, ומאמר אחר גט, גט אחר ביאת מאמר, וביאת מאמר אחר ביאת גט. כיצד היה רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט? שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד, ונתן גט לזו וגט לזו. רבן גמליאל אומר: חולץ לראשונה, ואסור בקרובותיה, ומתו בקרובות שניה. וחכמים אומרים: אסור בקרובות שתיהן, וצריכות שני גטין וחליצה לאחת מהן. כיצד אמר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר? שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד, ועשה מאמר בזו ומאמר בזו, רבן גמליאל אומר: נותן גט לראשונה וחולץ לה, ואסור בקרובותיה, ומתו בקרובות שניה. וחכמים אומרים: נותן גט לשתיהן, ואסור בקרובות שתיהן וחליצה לאחת מהן, וכן אתה אומר בשני יבמין, ויבמה אחת. בעל את זו ובעל את זו. בעל את זו ועשה מאמר לזו, בעל את זו ונתן גט לזו, בעל את זו וחלץ לזו – אין אחר חליצה כלום, חלץ לזו וחלץ לזו, ועשה מאמר בזו, חלץ לזו ונתן גט לזו, חלץ לזו

באשה, והאשה רשאי לישוב שלא באיש, האישה אין רשאי לשתות כוס עקרין שלא יוליד, והאשה רשאה לשתות עקרין שלא תלד.

ג. האישה אין רשאי לישא עקרה וזקנה, אילונית, קטנה, ושאינה ראויה לילד. האשה רשאה להנשא אפלו לסרים, רבי יהודה אומר: המסרס את הזכרים – חיב, ואת הנקבות – פטור. רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: שני בנים כבניו של משה, שנאמר (דברי הימים-א כג, טז): "ובני משה גרשום ואליעזר". בית הלל אומרים: זכר ונקבה, שנאמר (בראשית ה, ב): "זכר ונקבה בראם". רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: זכר ונקבה. ובית הלל אומרים: או זכר או נקבה.

ד. נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה – אינו רשאי לבטל, אלא יוציא ויתן כתובה, שמה לא זכה לבנות ממנה, ואף על פי שאין ראה לדבר – זכר לדבר, שנאמר (בראשית טז, ג): "מקץ עשר שנים לשבת אברם בארץ כנען", לפי דרכנו למדנו, שאין ישיבת חוצה לארץ עולה מן המניין.

ה. מי שהיה בעלה זקן או חולה, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים, או שהלך בעלה למדינת הים, או שחלתה היא או שניהם חבושים בבית האסורים – אין עולין לו מן המניין, גרשה – תלך ותנשא לאחר, שמה לא זכתה לבנות ממנו, ועד כמה מתרת להנשא? עד שלשה. יתר על כן, לא תנשא אלא למי שיש לו אשה ובנים. נשאת למי שאין לו אשה ובנים – תצא שלא בכחבה, מפני שגשואיה נשואי טעות. רבי עקיבא אומר: כל השופך דמים – הרי זה מבטל את הדמות, שנאמר (בראשית ט, ו): "שופך דם האדם בדם – דמו ישפך". רבי אלעזר בן עזריה אומר: כל שאינו עוסק בפריה ורביה – הרי זה שופך דמים וממעט את הדמות, שנאמר: "כי בצלם אלהים עשה את האדם ואתם פרו ורבו". בן עזאי אומר: כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה –

הרי זה שופך דמים, ומבטל את הדמות, שנאמר (בראשית ט, ו): "כי בצלם אלהים עשה את האדם" וכתוב (שם ט, ז): "ואתם פרו ורבו" וגו'. אומר לו רבי אלעזר בן עזריה: נאין דברים כשהן יוצאין מפי עושיהן, יש נאה דורש ואין נאה מקים, נאה מקים ואין נאה דורש, בן עזאי נאה דורש ואין נאה מקים! אומר לו: מה אעשה? חשקה נפשי בתורה! ויתקיים העולם באחרים.

מסכת יבמות פרק תשיעי

א. בת ישראל שנשאת לכהן, והכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל. עבדי מלוג – אוכלין משלה, ועבדי צאן ברזל – אוכלין משלו. אלו הן עבדי מלוג: אם פחתו או הותירו – הרי הן שלה. ואלו הן עבדי צאן ברזל: אם פחתו או הותירו – הרי הן שלו. הכניסתן בדרמים – נוטלתן בדרמים. ילדים – נוטלתן נערים. נערים – נוטלתן זקנים. אלו ואלו – פרותיהן לבעל. אלו ואלו – הבעל חיב במזונותיהן, וזה וזה – אין יכולין למכור. האיש אין יכול למכור – מפני שמשעבדים לאשה, ואשה אינה יכולה למכור – מפני שפירותיהן לבעל.

ב. מת, והניחה כמו שהיא, עבדי מלוג – אינן אוכלין, כדרך שאינה אוכלת, עבדי צאן ברזל – אוכלין, מפני שהן בחזקת הירושין, עד שעה שיינתנו לה. הניח לה בנים – אלו ואלו אוכלין. הניחה מעברת – אלו ואלו אין אוכלין. הניח לה בנים והניחה מעברת, עבדי מלוג – אוכלין כדרך שהיא אוכלת, עבדי צאן ברזל – לא יאכלו מפני חלקו של עבר בהן; דברי רבי יהודה. רבי ישמעאל בן רבי יוסי אומר משום אביו: הבת מאכלת ואין הבן מאכיל. רבי שמעון בן יוחאי אומר: כלם לא יאכלו, שמה יהא עבר זכר, ואין לבנות במקום כלם.

ג. בת כהן שנשאת לישראל והכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל, מת, והניחה כמו שהיא, עבדי מלוג – אין אוכלין, כדרך

תּוֹסֶפֶת

הַשָּׁלֵם

ט. היתה בתה מישראל נשואה לכהן – אינה אוכלת בתרומה, עד שיהא לה זרע מכהן תחלה. כהנת שמת עברה בתוך מעיה – הרי זו אוכלת בתרומה. האשה שמקשה לילד – מחתכין את העבר במעיה, ואפלו בשבת, ומוציאין אותו אברים אברים, מפני שחיייה קודמין לו. יצא ראשו, אפלו ביום השני – אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש.

שאינה אוכלת. עבדי צאן ברזל – אוכלין, מפני שהן בחזקת היורשין, עד שעה שיינתנו לה.

ד. חרש שוטה וקטן שקנו עבדים – אין אוכלין בתרומה, אבל אם קנו להן בית דין, או שמנו בית דין להן אפטרופין, או שנפלו להם בירושה ממקום אחר – הרי אלו אוכלין בתרומה.

ה. כהן שקנה עבד ולישראל, אפלו אחד ממאה בו – אינו אוכל בתרומה. אשת כהן שקנתה עבדים, ועבדיה שקנו עבדים – הרי אלו אוכלין בתרומה. עבד כהן שברח, ואשת כהן שמרדה – הרי אלו אוכלין בתרומה. לא יצא הרוצח מחוץ לגבול עיר מקלטו – בחזקת שכהן גדול קיים.

ו. העבר והיבם והארוסין והחרש, וכן תשע שנים ויום אחד – פוסלין ולא מאכילין. אמר רבי שמעון: בזו מדת הדין לוקה, שאם יש מעשה לפסל – יש מעשה להאכיל, אם אין מעשה להאכיל – לא יהא מעשה לפסל. בתו פקחת הנשואה לאחיו חרש – צרתה פטורה מן החליצה ומן היבום, מקל וחמר, אם נשואי בתה נשואין – נשואי צרתה נשואין, אין נשואי בתה נשואין – לא יהו של צרתה נשואין?

ז. בתו החרשת הנשואה לאחיו פקח – צרתה חולצת ולא מתיבמת, חרשת שהשיאה אביה – הרי היא כפקחת לכל דבר. בת ישראל פקחת שנשאת לכהן חרש – אין אוכלת בתרומה, עברה – לא תאכל, ילדה – תאכל. נתחתך העבר במעיה – תאכל. בת ישראל חרשת שנשאת לכהן פקח – אינה אוכלת בתרומה. עברה – לא תאכל. ילדה – תאכל.

ח. בת כהן פקחת שנשאת לישראל שוטה – טובלת מחיק בעלה ואוכלת בתרומה לערב. עברה – לא תאכל. ילדה – לא תאכל, כל שיש לה זרע מכהן, בין זכרים בין נקבות, אפלו זרע מזרע – הרי זו אוכלת בתרומה.

א רעוואלוציע אין הפצת ספרי ברסלב!

טויפנים דעם רבינ'ס רצון:

איר מעגט עוסק זיין אין אנדערע פרנסות אויך נאר דאס
זאלט איר זען תמיד צו טאן אן צו טרענקען בייער...

נעמט א חלק אין
די נייע מאסיווע
"בית הדפוס" פון

קרן הדפסה
היכל הקודש
ברסלב

<p>10</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ד 4</p>	<p>עלות השחר _____ 7:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:52 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:49 שקיעה _____ 7:36 בבלי: ביצה מ • ירושלמי: נזיר מו • תוספתא: יבמות ג ב"ך: דברי הימים ב כג-כד • רמב"ם: כלי המקדש</p>
<p>11</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ה 5</p>	<p>תענית שני קמא עלות השחר _____ 7:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:52 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:49 שקיעה _____ 7:34 בבלי: ראש השנה ב • ירושלמי: נזיר מז • תוספתא: יבמות ד ב"ך: דברי הימים ב כה-כו • רמב"ם: ביאת המקדש א</p>
<p>12</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ו 6</p>	<p>עלות השחר _____ 7:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:49 שקיעה _____ 7:32 בבלי: ראש השנה ג • ירושלמי: גיטין א • תוספתא: יבמות ה ב"ך: דברי הימים ב כז-כח • רמב"ם: ביאת המקדש ב</p>
<p>13</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ז 7</p>	<p>עלות השחר _____ 7:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:49 שקיעה _____ 7:31 בבלי: ראש השנה ד • ירושלמי: גיטין ב • תוספתא: יבמות ו ב"ך: דברי הימים ב כט-ל • רמב"ם: ביאת המקדש ג</p>
<p>14</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ח 8</p>	<p>תענית חמישי עלות השחר _____ 7:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:54 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:49 שקיעה _____ 7:29 בבלי: ראש השנה ה • ירושלמי: גיטין ג • תוספתא: יבמות ז ב"ך: דברי הימים ב לא-לב • רמב"ם: ביאת המקדש ד</p>
<p>15</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ט 9</p>	<p>עלות השחר _____ 7:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:54 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:50 שקיעה _____ 7:28 בבלי: ראש השנה ו • ירושלמי: גיטין ד • תוספתא: יבמות ח ב"ך: דברי הימים ב לג-לד • רמב"ם: ביאת המקדש ה</p>
<p>16</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>י 10</p>	<p>לך לך עלות השחר _____ 7:09 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:54 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:50 שקיעה _____ 7:26 בבלי: ראש השנה ז • ירושלמי: גיטין ה • תוספתא: יבמות ט ב"ך: דברי הימים ב לה-לו • רמב"ם: ביאת המקדש ו</p>

ווען א מענטש שמועסט זיך אויס מיט'ן אייפערשטן, וועט דאס שפּעטער העלפן און אויסלייזן זיינע קינדער.
(ספר המדות אות התבוננות חלק ב' סימן א')